

Slovenski ČEBELAR

letnik CXIX • november 2017

11

Oksalna kislina in
nepogrešljivo zimsko
zatiranje varoj

- Dr. Peter Kozmus – prvi slovenski podpredsednik Apimondie
- Uporaba čebeljih pridelkov v kozmetiki
- Shranjevanje satov

Za člane ČZS nudimo 7% popust pri nakupu čebelarke opreme v vrednosti nad 50 EUR. Pri nakupu sladkorja v količini večji od 200 kg pa prejmete 11% popust na vso opremo Lyson.

LYSON

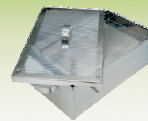
Točilo 6 kaset kombinirano za AŽ in LR, avtomatsko samoobračalno
cena: **1.620,16 €**

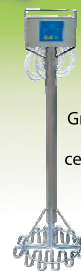
Točilo 4 satno univerzalni koš, motorni pogon
cena: **547,00 €**

Zaščitni kombinezon več vrst
že za **32,00 €**

Inox sončni topilnik - mali
cena: **184,46 €**

Grelec za med Ø 250 mm
cena: **409,00 €**

Komora za dekristalizacijo medu
cena: **1.100 €**

Panj american langstroth barvan
cena: **63,32 €**

Trietažni panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe,
cena: **152,15 €**

Panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe
cena: **103,50 €**

Pogače in BIO sladkor za krmljenje čebel - ugodno

*vse cene vsebujejo DDV

Ostalo čebelarstvo opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485

Delovni čas trgovina Črnomelj: pon-pet 09:00-13:00 in 16:00-19:00, sob 08:00-12:00

Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale, M: +386 40 269 870

Delovni čas trgovina Domžale: pon: 9-16, tor: 9-16, sre: 9-17, čet: 9-16, pet: 9-16, sob: 8-12

www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks: 01 36 41 307

GSM: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME TRGOVINA - ČEBELARSTVO

IZOLACIJSKA PENA

OJAČANA RAZSTOJŠČA

SATNICE

MATIČNA REŠETKA

TESTNE MREŽE

SATNIKI

VSE ZA OBNOVO PANJEV

Delovni čas: od pon. do čet.: 9.00-12.00 in 15.00-17.00, pet.: 9.00-15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO
4-% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 100 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Spoštovani čebelarji in čebelarke!

V soboto, 30. 9. 2017, sem bil izvoljen za podpredsednika mednarodne čebelarske organizacije Apimondia. Glasovanje je potekalo na generalni skupščini organizacije, ki je bila organizirana v okviru 45. kongresa Apimondie v Istanbulu v Turčiji. Protikandidata sta bila predsednik ruske nacionalne čebelarske zveze g. Arnold Butov in predsednik argentinskega združenja čebelarjev in dosedanji podpredsednik g. Lucas Daniel Martínez. Izvoljen sem bil v drugem krogu, potem ko sva z g. Lucasom v prvem krogu oba prejela po 48 glasov.

Menim, da so bili za izvolitev ključni številni razlogi, med katerimi je pomembno tudi dejstvo, da z Apimondio sodelujem že od leta 2002. Takrat me je pokojni dr. Janez Poklukar umestil na mesto glavnega tajnika kongresa Apimondie 2003, ki je bil organiziran v Ljubljani v Cankarjevem domu. Spomnim se njegovih tedanjih besed: *»Na tem mestu imaš odlično priložnost, da se izkažeš in pridobiš prepoznavnost, ki jo boš lahko v prihodnosti izkoristil.«* Mislim, da so bili temelji za izvolitev postavljeni že takrat. Od leta 2003 naprej sem z izjemo Avstralije obiskal vse kongrese Apimondie (Irska, Francija, Argentina, Ukrajina, Južna Koreja) in z mnogimi raziskovalci, strokovnjaki s področja čebelarstva, nadgrajeval prijateljske odnose ob različnih strokovnih pogovorih, zlasti s področja genetike in ohranjanja različnih čebeljih podvrst. Takrat o vodilnih funkcijah v organizaciji nisem razmišljal, sem pa z vodstvom organizacije vseskozi dobro sodeloval.

Leta 2014, ko sem nastopil službo na ČZS, je predsednik Boštjan Noč že ob podpisu pogodbe dejal, da me dolgoročno vidi na vodilnih položajih svetovne čebelarske organizacije. Že takrat je menil, da bi moral ob prvi priložnosti kandidirati na mesto podpredsednika Apimondie, kar je UO ČZS v decembru 2015 tudi potrdil. Na Apimondio je bila kandidatura vložena letos in takrat se je začela tudi promocija.

Apimondia je mednarodna čebelarska organizacija s sedežem v Rimu in deluje že od leta 1893. Združuje 83 polnopravnih čebelarskih zvez in 35 pridruženih s celega sveta. Prvi kongres je bil pod njenim

okriljem organiziran leta 1897 v Belgiji. Poleg kongresov Apimondie organizira še simpozije, delavnice, pred časom je izdajala tudi revijo APIACTA. Pod njenim okriljem se združujejo skupine strokovnjakov za posamezna področja (delovne skupine) in usklajujejo oz. iščejo rešitve za posamezne izzive s področja čebelarstva na širših področjih. Organizacija ima predsednika, podpredsednika, tajnika, sedem predsednikov znanstvenih komisij (zdravje čebel, ekonomika, opraševanje, biologija čebel, čebelarjenje v državah v razvoju, tehnologija in kakovost ter apiterapija) in pet predsednikov regionalnih odborov (Afrika, Amerika, Azija, Evropa, Oceanija). Vsi skupaj sestavljajo izvršni odbor, ki se sestaja najmanj enkrat letno.

Naloge predsednika, podpredsednika in tajnika so podrobno opredeljene v statutu organizacije, njihova glavna naloga pa sta vodenje in organizacija delovanja Apimondie v skladu s pravili organizacije in sprejetimi načrti. Vsi mandati v organizaciji so štiriletni in se volijo na generalnih skupščinah, ki potekajo vsaki dve leti.

Sam se bom na mestu podpredsednika zavzemal za večjo prepoznavnost organizacije, povečanje zavedanja javnosti o pomenu čebel, za izboljšanje pogojev za preživetje čebel in za večji prenos znanja med znanstveniki in čebelarji.

Funkcija slovenskim čebelarjem prinaša dodatno prepoznavnost v svetovnem merilu, omogoča nam, da bodo naše ideje, predlogi v mednarodni čebelarski javnosti hitreje in bolje prepoznani, ureničeni ter da bodo naše težave, ki se pojavljajo na širšem območju, hitreje prepoznane in razrešene. Trudil se bom upravičiti zaupanje delegatov in delati v korist čebelam, čebelarjem in vsem ljudem.

Peter Kozmus, podpredsednik Apimondie

KAZALO

UVODNIK

Dr. Peter Kozmus	289
APIMONDIA 2017	291

ZDRAVJE ČEBEL

Anja Ebener: Obvezno zimsko zdravljenje varoze	292
Mateja Ratiznojnik, dr. vet. med.: Kako pa v Sloveniji – komentar veterinarja VF NVI	293
Brane Borštnik: Moje izkušnje s sublimacijo oksalne kisline	294

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Aleš Bozovičar: Zatiranje varoj na Poljskem	296
Dušan Žunko in Marija Sivec: Shranjevanje satov v manjših in večjih čebelarstvih	298
Franc Prezelj: Shranjevanje praznih satov v zračni stolp	298
Nataša Lilek: Izdelava mil, krem in druge kozmetike iz čebeljih pridelkov	299
Patricija Šenekar: Uporaba čebeljih pridelkov v kozmetiki	300
Franc Šivic: Novice iz sveta	303
Ivan Martelanc: Spominski utrinki z razstav panjskih končnic	304
Dr. Andrej Gogala: Istrska žagoroška (<i>Melitta tomentosa</i>)	305

DELO ČEBELARJA

Jože Sever: Čebelarjeva opravila v novembru	305
---	-----

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV

OBVESTILA ČZS	309
---------------------	-----

OGLASI

V SPOMIN	320
----------------	-----

INDEX

EDITORIAL

Peter Kozmus, DSc.	289
APIMONDIA 2017	291

BEES' HEALTH

Anja Ebener: Compulsory winter treatment of varroasis	292
Mateja Ratiznojnik, DVM: What about in Slovenia – a comment by veterinarian of VF NVI	293
Brane Borštnik: My experience with sublimation of oxalic acid	294

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Aleš Bozovičar: The suppression of varroa in Poland	296
Dušan Žunko and Marija Sivec: Storing of combs in smaller and larger beekeeping	298
Franc Prezelj: Storing empty combs in an air tower	298
Nataša Lilek: Manufacture of soap, cream and other cosmetics from bee products	299
Patricija Šenekar: Use of bee products in cosmetics	300
Franc Šivic: World news	303
Ivan Martelanc: Memoirs from the exhibitions of beehive frontboards	304
Andrej Gogala, DSc: <i>Melitta tomentosa</i>	305

BEEKEEPER'S WORK

Jože Sever: Beekeeper's tasks in November	305
---	-----

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	309
---	-----

ADS

IN MEMORIAM	320
-------------------	-----

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKO ZVEZO SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si
Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si
Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si
Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://ecelebar.czs.si/User/Login?returnUrl=
Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:
 Vlado Auguštin: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si
 Aleš Bozovičar: 01/729 61 12, 030/604 015, ales.bozovicar@czs.si
Svetovalci specialisti za ekonomiko
 Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si
 Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si
Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane
 Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si
 Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si
 Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomas.samec@czs.si
Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Glasiloslovenskičebelarje ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Janez Gregori, Mira Jenko Rogelj, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Lektorica

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu. Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani:

165 €, četrtina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglaš po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7850, Tiskano: 24. 10. 2017.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Čebela na svetovni greniki (*Iberis sempervirens*).

Nominirana fotografija z mednarodnega natečaja čebelarske fotografije Čebelarske zveze Slovenije 2017.

Foto: Hans Bahmer, Nemčija

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

				
2013	2014	2015	2016	2017

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Matej Mandelj, tajnik: 041/337 854, matej.mandelj@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarska knjižnica Janeza Golčnika (vsak prvi delovni dan v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, čebelarskaknjiznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSC:

- Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarskem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarskem razvojno-zobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- **Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarskem centru Maribor): petek, 10. 11. 2017 od 12.00 do 15.00.**
- **Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek, 13. 11. 2017 od 13.00 do 16.00.**

Apimondie 2021 v Slovenije ne bo, imamo pa podpredsednika

45. kongres Apimondie je tokrat potekal v Carigradu v Turčiji med 29. septembrom in 4. oktobrom 2017. Z namenom promocije Slovenije, slovenskega čebelarstva, kandidate za organizacijo kongresa 2021 v Celju in vzreje matic in čebeljih pridelkov so se kongresa udeležili več predstavnikov ČZS, vzrejevalcev matic, predstavnikov MKGP-ja in STO ter predstavnica zavoda Turizem Žirovnica. Opremili smo razstavni prostor v osrednjem delu kongresa. Razstavili smo paviljon Čebelji svet, ki ga je za namen promocije pobude, da 20. maj postane svetovni dan čebel, izdelalo MKGP.

Okrog paviljona smo imeli razporejene štiri pulte, na katerih je vseskozi vsaj devet ljudi obiskovalcem, ki jih je bilo več kot 14.000, delilo različne promocijske letake in jih informiralo o različnih temah. Vse naše pobude smo zelo dobro predstavili. Paviljon je s svojo obliko pritegnil veliko število ljudi, da so vanj vstopili. Prepoznavni pa smo bili tudi

Zahvala za pomoč pri promociji Slovenije na Apimondi

ČZS se vsem v nadaljevanju navedenim osebam in podjetjem najlepše zahvaljuje za darovanje svojih izdelkov za promocijo Slovenije na letošnjem Svetovnem čebelarskem kongresu Apimondie v Turčiji: čebelarjem (Gordana Vidič, Zvonko Sedmak, Mitja Šibila, Gregor Jere, Ivan Atelšek, Karl Vogrinčič, Ivan Čopar, Marko Cesar, Tomaž Šauperl, Boštjan Noč, Jožef Pikelj, Vlado Vogrinec) vinskim kletem (Malnarič, Prus, Šturm, Lisjak, Štok, Čurin-Praprotnik, Kupljen – Ivanovci in Sveti Jurij ob Ščavnici), Gostinstvu Bevc, Občini Ljutomer ter Ireni Rotar iz Trgovine Tuš.

ČZS

po dveh gorenjskih narodnih nošah, čebelarskih oblačilih za prosti čas in čebelarski svečani obleki, v katere smo bili oblečeni. Naš razstavni prostor je navduševal in večina obiskovalcev ga je ocenila kot najboljšega. Poleg tega je slovenska knjiga *Brez čebel ne bo življenja* na svetovnem tekmovanju čebelarskih knjig pridobila srebrno medaljo.

Največji dosežek pa je zagotovo izvolitev dr. Petra Kozmusa na me-

Predstavniki Slovenije pred paviljonom Čebelji svet

Foto: Vlado Augustin

Razstavni prostor Slovenije je bil dobro obiskan in prepoznaven.

Foto: Vlado Augustin

sto podpredsednika organizacije Apimondia. Izvoljen je bil na prvi generalni skupščini Apimondie 30. 9. 2017. Podpredsedniško mesto je na svetovni ravni eden najvišjih položajev, ki so jih v čebelarstvu do sedaj zasedli Slovenci (npr. Anton Janša je bil cesarsko-kraljevi učitelj čebelarstva na dunajskem dvoru, Franc Jager prvi profesor čebelarstva v Minnesoti, predstojnik oddelka za čebelarstvo, vodja kmetijske poskusne postaje in svetovalec na kmetijskem ministrstvu ZDA idr.). Na drugi generalni skupščini 3. 10. 2017 smo se delegatom in vsem prisotnim na zaključni prireditvi kongresa predstavili z dvominutnim filmom, v katerem

Jodie Goldsworthy, predstavnica čebelarjev Oceanije v okviru Apimondie, je napisala svoje mnenje o knjigi *Brez čebel ni življenja* in slovenskem čebelarstvu: »Ob izidu te čudovite knjige voščim pristrčne čestitke vsem tistim, ki so vanjo vključeni. Vzhičena in počaščena sem, da sem bila zaprosena za prispevek. Zadovoljna sem z izdelkom. Knjiga je

odlična predstavitev vseh nujnih razlogov, zaradi katerih bi vsi morali sodelovati drug z drugim, da bi dosegli več. Poleg vsega dela, ki ga je opravila Slovenija kot vodilna na področju promocije pomembnosti čebel, svetovnega dne čebel in čebelarskega turizma, je ta knjiga resnično navdihujoča. Prosim, da se upočasnite, ne smete delati tako trdo in se prezgodaj iztrošiti, svet vas potrebuje. «

smo predstavili Slovenijo, slovensko čebelarstvo, svoje pobude in glavne razloge za organizacijo kongresa Apimondia leta 2021 v Sloveniji – Celju. Po vseh predstavitvah in opravljenem glasovanju je bila za organizacijo kongresa Apimondia 2021 izbrana Rusija z mestom Ufa.

Obiskovalcem Apimondie je bil razdeljen skoraj ves promocijski material, ki smo ga za ta namen poslali v Turčijo. Zlasti hitro so poslali letaki o turističnih znamenitostih Slovenije. Tudi druge informacije, ki so jih delili informatorji na štirih pultih, so bile za obiskovalce zanimive, zaradi česar

pričakujemo, da bodo pozitivni učinki z obiska kongresa trajali še v prihodnosti. Po objektivnem pregledu vsega doseženega lahko letošnji kongres za Slovenijo ocenimo kot uspešen.

Dr. Peter Kozmus,
podpredsednik Apimondie

Obvezno zimsko zdravljenje varoze

Zimsko zdravljenje, ki temelji na oksalni kislini, zmanjša število varoj do te mere, da ustvari pogoje za optimalen začetek nove čebelarske sezone. Zimskega zdravljenja nikakor ne smemo opustiti; najučinkoviteje ga opravimo tedaj, ko so družine brez (pokrite) zalege.

Oksalna kislina je tisto zdravilo za zimsko zdravljenje va-

Pršenje oksalne kisline (zaščita s FFP2-masko)

roze, ki dosega v družinah brez zalege skoraj 95% učinek. Mravljinčna kislina in timol pri nižjih zunanji temperaturah v času zdravljenja žal nimata zadostnega učinka. Kemično-sintetičnim sredstvom (Perizin in CheckMite+) se je bolje odpovedati, ker puščajo ostanki v vosku in posledično vodijo do selekcije varoj, ki postanejo odporne proti njim. Osnov-

ni pogoj za učinkovitost zimskega zdravljenja varoze so družine brez (pokrite) zalege in ko je ta izpolnjen, je uspeh največji. Družine so brez zalege med koncem novembra in začetkom januarja, običajno v decembru (velja za nezapažene panje na prostem in odprto mrežasto podnico; po dr. Liebigu tri tedne po prvih slane, op. prev.).

Pred začetkom zdravljenja moramo ugotoviti, ali so družine brez (pokrite) zalege, zato jih na hitro pregledamo. Če je v družini zalega še prisotna, jo odstranimo oz. zamaknemo zdravljenje do največ začetka januarja. (Opozorilo: Ponekod se januarja v nekaterih družinah že začne pojavljati zalega.)

Rokovanje z oksalno kislino

Uporabnik se mora pred uporabo zaščititi pred učinkom oksalne kisline, ki je za človeka škodljiva. Oksalna kislina (hlapi, delci) ne sme priti v stik z dihalni – sluznico – oz. kožo. Ob-

Kapljanje

Foto: Apiservice

	Pršenje	Kapljanje	Sublimacija
Zaščitna maska	FFP2 (ali FFP3)	Ni potrebna	Priporočena FFP3, polobrazna ali celoobrazna maska s filtrom, ki vsebuje aktivno oglje
Zapiranje podnice	Po aplikaciji	Po aplikaciji	Pred aplikacijo
Zapiranje žrela	Ne, ostaja odprto	Ne, ostaja odprto	Pred aplikacijo; ostaja zaprto do 10 min po njej
Temperatura raztopine	Sobna temperatura	Pripravljeno raztopino segrejemo v mlačni vodi	Idealna hlapilna/sublimacijska temperatura 157 °C (Opozorilo: od 187 °C naprej OK razpade in je posledično neučinkovita)
Registrirana/dovoljena sredstva	Oxuvar, 5,7 %	Oxuvar, raztopina za kapljanje, Oxuvar, 5,7 %, API-Bioxal, raztopljen v sladkornem sirupu	API-Bioxal

Foto: Apiservice

Sublimacija (zaščita s celoobrazno masko)

vezno moramo biti oblečeni v zaščitno obleko z dolgimi rokavi in hlačnicami, nadeti si moramo rokavice, ki so odporne proti kislini, in zaščitna očala. Pri pršenju in sublimaciji pa si moramo obvezno nadeti tudi zaščitno masko. Zaščitne maske iz celuloze so primerne zgolj za enkratno uporabo. Vedeti moramo, da ima filter z aktivnim ogljem pri polobraznih in celoobraznih maskah omejen rok trajanja in ga je zato treba hraniti v zaprti plastični vrečki. Pri rokovanju s kislino imejmo vedno pripravljeno vedro z vodo, da lahko telesne površine, ki bi nehote prišle v stik s kislino, takoj izperemo.

Način uporabe oksalne kisline

Oksalno kislino lahko uporabimo za zatiranje varoj v čebeljih družinah na tri načine, lahko jo kapljamo, pršimo ali sublimiramo. Učinkovitost vseh treh načinov aplikacije je primerljiva. Odločitev o posameznem načinu uporabe OK je prepuščena čebelarju in njegovi naklonjenosti do posamezne aplikacije ter izkušnjam; seveda pa je način aplikacije pogojen z vremenom in predvsem zunanjo temperaturo. Za pršenje mora biti najmanj 8 °C, za kapljanje in sublimacijo pa zadošča temperatura 3–4 °C.

Urad, pristojen za zdravje čebel, priporoča, da pri sublimaciji uporabljamo zgolj električne sublimatorje; pri subli-

Maske: zgoraj polmaska (zaščiti usta in nos), celoobrazna, spodaj FFP2 in FFP3

Foto: Apiservice

matorjih na plin temperature žal ni mogoče dovolj natančno regulirati. Podrobnosti najdete na podstrane spletne strani z naslovom www.apiservice.ch/varroa (1.3.1. in 1.3.4.), ki jih je pripravil urad, pristojen za zdravje čebel.

Preverjanje uspešnosti zdravljenja

Za preverjanje odpada in posledično uspešnosti zdravljenja moramo na dno panja – podnico – položiti takšen testni vložek, ki čebelam onemogoča neposreden dostop do odpadlih varoj (zaščiten z ustrezno gosto mrežo), ter naslednje tri tedne preverjati in šteti odpad. Če je skupni odpad varoj po zdravljenju v treh tednih večji od 500 varoj po družini, pomeni, da je bila okužba družine tako močna, da je potrebno dodatno zdravljenje. Tretiranje z oksalno kislino lahko ponovimo po metodi sublimacije ali pršenja. (Opozorilo: dvakratno kapljanje OK bi čebelam lahko škodovalo.)

Anja Ebener (prevod V. Fajdiga)

direktorica pri Apiserviceu GMBH/BGD, Švica
anja.ebener@apiservice.ch

Vir:

Ebener, A. (2016): Unverzichtbare Winterbehandlung. *Schweizerische Bienen Zeitung*, št. 10, oktober, str. 22–23.

Kako pa v Sloveniji – komentar veterinarja VF NVI

Zimsko zdravljenje se v Sloveniji opravi v obdobju, ko v čebeljih družinah ni več prisotne zalege, to je v našem podnebnem pasu običajno pozno jeseni/zgodaj pozimi (november–januar). Glede na nepredvidljive vremenske razmere je primeren čas nemogoče napovedati, zato naj bo vsak čebelar pri svojih družinah pozoren, kdaj se bo podela vsa zalega, da ujame najugodnejši čas za zdravljenje. Zimsko zdravljenje je obvezno, ne glede na

stopnjo napadenosti čebeljih družin z varojami.

V Sloveniji se za zimsko zdravljenje čebel proti varjam prednostno priporoča predvsem uporaba učinkovine oksalne kisline, ki je prisotna v treh registriranih oz. dovoljenih zdravilih, tj. v prispevku že navedenih Oxuvarju in API-Bioxalu. Novo zdravilo v Evropi je VarroMed (kombinacija oksalne in mravljinčne kisline) in je že dobavljivo tudi v Sloveniji. Če je potrebna ponovitev zimskega zatiranja varoj, je

možna uporaba mlečne kisline (na veterinarski recept) ali Varidola. Tudi pri nas je Oxuvar registriran za pršenje in kapljanje, API-Bioxal pa za kapljanje in sublimacijo (sublimator VarroX naj bo ustrezno preverjen, da doseže ustrezno temperaturo, in opremljen z navodilom proizvajalca). Zdravilno raztopino za pršenje (Oxuvar) ali kapljanje (Oxuvar ali Apibioxal ali VarroMed) segrejemo na 30 °C. VarroMed se nanaša neposredno na čebele v zasedeni ulici, njegova uporaba je lažja v nakladnih kakor listovnih panjih. Mlečno kislino uporabljamo pri zunanji temperaturi najmanj +12 °C. Pršimo, ko so čebele še v panju. Njeno delovanje je kontaktno in jo čebele dobro prenašajo. Varidol (aktivna učinkovina amitraz) se lahko uporabi v obliki dimljenja, ko je zunanja temperatura več kot +10 °C, ko so vse čebele v panju. V času dimljenja zapremo žrelo za 30 minut.

Nobeno od omenjenih zdravil ne učinkuje na varoje, ki so ostale v morebitni pokriti zalegi, zato lahko njena prisotnost znatno zmanjša učinkovitost zdravljenja. Glede uporabe učinkovine oksalna kislina se v Sloveniji pridružujemo mnenju evropskih znanstvenikov, da jo čebela delavka lahko prejme samo enkrat v življenju. Vsako do-

datno zdravljenje z oksalno kislino namreč lahko vpliva negativno na preživitveno sposobnost čebel in s tem na hitrejšo upadanje živalnosti čebelje družine.

Zimsko zatiranje varoj je treba izvesti dosledno po navodilu za uporabo zdravila, ki je priloženo zdravilu, ter priloženem pisnem navodilu veterinarja, ki je predpisal zdravljenje in je zabeleženo v dnevniku veterinarskih posegov, ter pod pogojem, da je predhodno odstranjeno mediščno satje. Zaščitno masko uporabljamo ne glede na to, če izvajamo pršenje, sublimacijo ali kapljanje.

Varoje bodo po zdravljenju odpadle naslednje tri tedne. Pri odpadu več kot 100 varoj v posamezni družini bodo spomladi pred pašo potrebni večja pozornost in kontrola števila varoj ter morebitno zdravljenje. **Za uspešno zimsko zdravljenje štejemo, če v čebelji družini preko zime ostane manj kot 40 varoj.**

Mateja Ratiznojnik, dr. vet. med.,
Nacionalni veterinarski inštitut, enota Murska Sobota,
Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani,
mateja.ratiznojnik@vf.uni-lj.si

Moje izkušnje s sublimacijo oksalne kisline

Ker čebelarim več kot petintrideset let, sem se že v poznih osemdesetih letih prvič resneje spoprijel z zatiranjem varoj, in to s kemičnimi pripravki, ki so bili tedaj edino znano učinkovito sredstvo za spopad s tem zahrbtnim zajedavcem. Sčasoma sem se poučil o apitehničnih ukrepih pa tudi varoje so postale odporne proti kemičnim pripravkom. Poučil sem se tudi o tem, da so naravne organske kisline za zatiranje varoj bistveno manj problematične z vidika ostankov v čebeljih pridelkih in da se ob uporabi teh število varoj v panju toliko zmanjša, da je to še sprejemljivo za preživetje čebelje družine. Dela je sicer nekoliko več, a se na koncu prav gotovo splača.

Vsako jesen vse prevečkrat opažam prazne panje zaradi napadenosti z varojami, velikansko število invalidnih čebel in številčno šibke družine. Zato sem se odločil, da opišem svoje izkušnje z zatiranjem varoj s sublimacijo oksalne kisline. V zahodnoevropskih državah, kjer po večini čebelarijo z nakladnimi panji, je sublimacija oksalne kisline ena izmed uspešnih metod v boju proti varojam. Za ta namen že več kot desetletje

uporabljam sublimator, ki ne potrebuje dodatnega ventiliranja, ki je preprost, a ima v konstrukcijo vgrajen termostat, ki je po mojem mnenju odločilnega pomena za uspešno delo.

Kako izvajam sublimacijo?

Kot prvo je treba povedati, da je seveda obvezen pripomoček ustrezna zaščitna maska s filtrom za naravne kisline. **Brez ustrezne zaščitne maske na obrazu sublimacije ne smemo izvajati.** Pred delom žrela panjev po navadi zamašim z majhnimi trakovi iz poliuretanskega pene in pustim prostor samo

Tip sublimatorja z regulacijo temperature za optimalen proces sublimacije, ki je varen za delo ter ima certifikat CE.

Foto: Arhiv ČZS

za debelino cevke sublimatorja. Aparat priključim na domače električno omrežje (lahko tudi na generator) in po 10 minutah, ko je segret na delovno temperaturo, je pripravljen za delo.

V pokrovček vstavim približno 2 g registriranega sredstva na osnovi oksalne kisline in ga z aparatom zaprem tako, da je grelec obrnjen na glavo. Nato se s cevko, ki štrli iz aparata, približam žrelu panja ali odprtini, ki jih imajo nakladni sistemi, aparat obrnem, vstavim cevko v žrelo ali odprtino ter rahlo udarim po pokrovčku, da vsebina pade na dno aparata. V tistem hipu se sprostijo hlapi, ki napolnijo vse prostore v panju, nato pa začnejo izhajati skozi njegove reže. Vsečina po navadi izpari po 15–20 sekundah. V praksi to pomeni, da iz cevke, ko jo povlečemo iz žrela, hlapci ne izhajajo več. Če je izhajanje hlapov še intenzivno, cevko znova vstavim v panj in počakam še nekaj časa.

Sublimator v žrelu panja

Opazam pa še na eno pomembno podrobnost glede učinkovite rabe aparata. Če je prevroč ali premalo vroč, se vsečina dihidrata najprej spremeni v tekočo obliko in se šele potem začne spreminjati v paro, to pa ne da zadovoljivega rezultata. Če odprem lonček in opazim, da ta ni suh oziroma je na dnu še ostanek tekočine, postopek ponovim. To se včasih zgodi pri prvem poskusu sublimacije. Pred postopkom ugotovim tudi smer vetra zato, da sublimacijo začnem na tistem koncu čebelnjaka ali stojšča, kjer veter odnaša hlapce iz delovnega kroga. Tudi v čebelnjaku se nabere nekaj hlapov, zato kakšno uro po sublimaciji ne vstopam vanj. Če pa je to nujno, v čebelnjak vstopim z masko. Tudi morebitne pomočnike ali radovedneže nekoliko odstranim od mesta izvajanja sublimacije, saj vsak, še tako majhen delček hlapov, povzroči dražec kašelj.

Kdaj izvajam ta postopek

Sublimacijo oksalne kisline izvajam pri vseh rojih ali ometencih, in to 3–4 dni po vstavitvi v panj. Tretiram tudi izrojence, in to 24 dni po izrojitvi, torej ko se izleže vsa zalega, tudi trotovska. Takoj po glavni paši izvajam tudi redno sublimacijo za zatiranje varoj, po navadi je to konec julija oz. v sredini avgusta oz. v sredini septembra. Ob morebitni izredni napadenosti z varojami, kot se je to zgodilo lani, postopek ponovim septembra. Čebelje družine obvezno tretiram tudi decembra (nava-

Odpadle varoje na plošči forex

dno okoli božiča), ko je zunanja temperatura vsaj pribl. 8 °C. V večini gospodarskih panjev imam testne vložke, in če je odpad varoj v katerem nadpovprečen, v njem ponovim zatiranje.

Za uspešnost zatiranja varoj uporabljam tudi ustrezne testne vložke. Ti morajo biti narejeni tako, da je od mreže do vložka, na katerega padajo varoje, vsaj 1,5 cm prostora. Za mrežo, skozi katero odpadajo varoje, uporabljam aluminijasto ekspandirano pločevino z luknjicami velikosti 5 x 3 mm. Za vložek uporabljam 3 mm debele plošče forex, saj so se te v moji praksi izkazale kot najboljše. Plošče namažem s tanko plastjo vazelina. Te plošče so bele barve, lahke in dolgo časa ostanejo namaščene, tudi če s pleskarsko lopatico z njih očistim odpadle varoje oziroma drobir. Po uporabi jih tudi očistim brez težav.

Prednosti sublimacije

Po mojih več kot desetletnih izkušnjah, opazanjih in štetjih odpadnih varoj je od vseh do zdaj znanih pripravkov in načinov njihove uporabe najučinkovitejša prav sublimacija oksalne kisline. Po sublimaciji varoje odpadajo vsaj še 14 dni, torej odpade tudi veliko število tistih, ki so bile med postopkom še skrite v celicah. Ko pridejo na plano in v stik s kristalčki kisline, odpadejo. Tako najdem na podnici od temnih starejših do svetlih mladih samičk, ki se jim na srečo še ni uspelo razmnoževati, med njimi pa je tudi kak bel samček. Nobeno presenečenje ni, če med odpadlimi najdem še žive osebkke. Ker sem vložke namazal z vazelinom, se ne bojim, da bi se vrnile nazaj na čebele. Sublimacijo oksalne kisline z vidika zatiranja postavljam na prvo mesto tudi novejši znanstveni izsledki.

Kakovost aparata

Za sublimacijo ne uporabljam nestrokovno narejenih aparatov. Cena kakovostnega, v praksi že preizkušenega, aparata ne dosega cene dveh čebeljih družin. Do sedaj sem naletel na kar nekaj primerov odmrtnja čebel, katerega vzrok je bilo neuspešno zatiranje varoj z neprimernimi aparati.

Brane Borštnik

brane.borstnik@gmail.com

Zatiranje varoj na Poljskem

Poljska predavateljica Anna Gajda, dr. vet. med. je letos obiskala Slovenijo z namenom predstavitve obvladovanja varoj na Poljskem. Predstavila nam je, kako poteka čebelarjenje na Poljskem, katere čebelje pridelke pridelujejo, s katerimi tehnološkimi apitehničnimi ukrepi zavirajo razvoj varoj in katera zdravila uporabljajo za zatiranje.

Oris čebelarstva na Poljskem

Predavateljica nam je podala številke o stanju čebelarstva pri njih. Na Poljskem čebelarijo z 1.280.693 čebeljimi družinami, kar pomeni 4,1 čebelje družine na km². Registriranih imajo 51.788 čebelarjev, ki v povprečju čebelarijo s 25 čebeljimi družinami. Profesionalno se s čebelarstvom ukvarja zgolj 0,59 % poljskih čebelarjev. Ob dobrih pogojih izkoristijo 3–4 paše na leto. Povprečno na leto pridelajo več kot 17.000 t medu. Poudarila je, da pri njih uporabljajo nakladni sistem čebelarjenja. Večinoma so panji iz PVC-materiala (stiropor, stirodur), saj so taki panji zelo funkcionalni in poceni. V tem sklopu predavanja je povedala tudi, kako pripravijo čebelje družine na prezimovanje. Vsako družino nakrmijo z 10–12 kg zimske zaloge, krmljenje začnejo na začetku meseca avgusta in končajo do najkasneje 15. septembra. S pravočasnim krmljenjem zagotovijo boljši razvoj zimskih čebel, kar vpliva na uspešnejšo prezimitev. Poudarila je še, da je pri njih donos cvetnega prahu na začetku pomladi zelo skromen in zato so primorani čebele krmiti s cvetnim prahom. Posode s cvetnim prahom postavijo v bližino čebelnjaka, kjer ga čebele lahko nabirajo oz. bolje rečeno pobirajo.

Poljske zahteve za čebelje pridelke

Gajda je predstavila posamezne čebelje pridelke in načine oz. pravila, ki jih morajo upoštevati ob pridelavi in skladiščenju. Tako smo lahko izvedeli, da velikih razlik med našimi in njihovimi pravilniki ni. Poleg medu pridelujejo še cvetni prah, propolis in matični mleček. Kar pa pri nas ni poznano, je mešanica izkopenca z medom. Pridelujejo jo tako, da cvetni prah izkopenec zmeljejo in zmešajo z medom v razmerju 0,3 kg medu in 1 kg izkopenca. Predavateljica je pri tem delu predavanja poudarila še inšpekcijski nadzor, ki ga izvaja uprava za varno hrano. Vsak čebelar, ki čebelari z več kot 80 čebeljimi družinami, je v času od junija do septembra pregledan v vseh fazah proizvodnje. Če v živilu odkrijejo prisotnost nedovoljene

substance (ostanke farmakoloških snovi, ostanke nedovoljenih sredstev za zatiranje varoj ...), morajo živilo iste serije umakniti iz prodaje in dati na uničenje. Cena uničenja je 7,5 € na kg živila, in to plača čebelar sam.

Apitehnični ukrepi za zatiranje varoj

V praksi uporabljajo naslednje ukrepe: izrezovanje trotovine, vstavljanje gradilnih satov, izdelovanje narejencev, pripiranje matice na enem satu ali pripiranje matice v posebni ozki kaseti iz matične rešetke in izdelava ometencev. Tudi poljski čebelarji pogosto izrezujejo trotovino, saj s tem načinom iz panja odstranijo velik delež varoj. Satnik pregradijo na tri enake okenčke ter ga vstavijo v panj na drugo ali deveto mesto, če vzamemo za primer 10-satni panj. Po sedmih dneh od vstavitve na satniku izrežejo satje iz prvih dveh okenčkov. Tretji okenček pustijo pri miru. Postopek ponovijo čez sedem dni, vendar takrat izrežejo satje samo iz prvega okenčka. V drugem okenčku so čebele ponovno izgradile trotovino za zaleganje. V tretjem okenčku pa je matica satje že zalegla in bodo čebele zalego počasi pokrile. Naslednji korak se izvede ponovno čez sedem dni, takrat pa iz satnika izrežejo pokrito zalego iz tretjega okenčka ter odstranijo varoje iz panja. Postopek ponavljajo vsakih sedem dni, tako je v panju stalno prisotna odkrita trotovska zalega, ki privablja varoje. Pri izvajanju tega ukrepa morajo biti zelo dosledni, vsakih sedem dni morajo izrezati pokrito trotovino, za kar pa porabijo veliko časa. Kot zanimivost se mi zdi smiselno pri temu delu omeniti kletko za pripiranje oz. zapiranje matice. Pri tem ukrepu uporabljajo kletko iz matične rešetke. Po dimenzijah je

Veliki poljski panj (Wielkopolski) – 360 x 260 mm

Lovilni sat

kletka podobna plodiščnim satom, s to razliko, da je ozka komaj 0,5 cm in jo vstavijo kar v ulico med sate. V tej kletki imajo matico zaprto 21 dni, da se poleže vsa zalega, oz. dlje, če je prisotna tudi še trotovska zalega, in nato družino zdravijo in na tak način uničijo zelo velik delež varoj.

Zdravila za zatiranje varoj na Poljskem

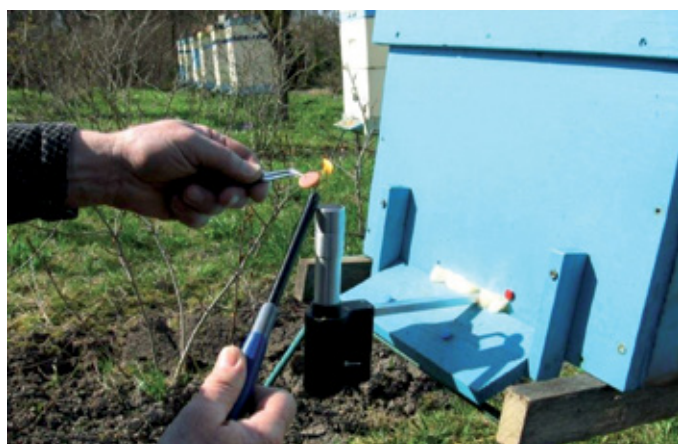
Gajda nam je predstavila tudi zdravila za zatiranje varoj, ki se uporabljajo na Poljskem. Prvo zdravilo, ki nam ga je predstavila, je bilo Apiwarol AS, ki vsebuje učinkovino amitraz in je v obliki tablet. S posebnim držalom tableto prižgejo, da zagori in se začne kaditi, tako jo skozi žrelo panja vstavijo v panj. Na panju morajo biti zaprte tako vse odprtine kakor tudi žrelo. Zdravilo se lahko uporablja pri temperaturi okoli 10 °C v poznem popoldanskem času, ko čebele ne izletavajo več, ali pa zgodaj zjutraj. Zdravilo se lahko uporablja zgolj v času po zadnjem točenju, ko v panju ni prisotnosti medu. V času, ko v družini ni zalege, se uporabi dvakrat po eno tableto v razmiku štiri do šest dni. Če je zalega prisotna v panju, pa se zdravi s štirikrat po eno tableto vsakih šest dni. Tableto oz. kar ostane, po 20 minutah tlenja odstranijo iz panja in odprejo žrelo. Naslednje zdravilo, ki ga lahko uporabljajo, je Bayvarol, katerega aktivna sestavina je flumetrin. Učinkovina je na plastičnih trakovih, ki jih pritrdijo v bližino zalege, in deluje ob stiku z varojami. Prav tako ga ne smejo uporabljati v času prisotnosti medu v panju. Predavateljica je poudarila neučinkovitost tega zdravila, saj so varoje že v dobri meri odpor-

ne proti njemu. Na Poljskem uporabljajo učinkovino amitraz v še eni obliki, ki pri nas prav tako ni poznana, in sicer je to zdravilo Biowar 500. Učinkovino v panj vnesejo z dvema trakovoma po zadnjem točenju in ju v panju v bližini čebel pustijo 6 tednov. Poleg teh omenjenih zdravil

uprabljajo tudi naravna zdravila v obliki eteričnih olj (timol) in kislin (oksalna, mravljinčna). Oksalna se uporablja v obliki kapljanja ali sublimacije, mravljinčna pa v obliki izhlapevanja v obdobju 10 dni (pri temperaturah 15–25 °C uporabljajo 60-%kislino, pri temperaturah 12–15 °C pa 80-%). Načini in čas uporabe teh dveh zdravil so podobni kot pri nas. Poudariti velja še zdravilo Beevital hive clean, ki je sestavljeno iz vode, saharoze, citronske kisline, izvlečkov propolisa in eteričnih olj. To zdravilo pri čebelah sproži nagon čiščenja, na ta način čebele same odstranjujejo varoje. Predavateljica je poudarila, da ta učinkovina varoj ne ubije. Na podnico panja je treba namestiti papir, premazan z lepljivim sredstvom (vazelin, olje ...), in ga zaščititi z mrežo tako, da čebele do njega nimajo dostopa. Ko pade varoja na ta papir, se nanj prilepi in ne more zlesti nazaj na čebele. Na ta način odstranjujejo varoje iz panja. Zdravilo se lahko uporablja v panju čez celo leto v temperaturnem območju od –5 °C do 25 °C. Predavateljica je še poudarila, da so med uporabo tega zdravila ugotovili, da pod 5 °C deluje slabše in ga zato ni smiselno uporabljati. Tudi to zdravilo je učinkovitejše, če v družini ni zalege. Priporočajo uporabo tega zdravila v količini od 10 do 20 ml, odvisno od moči družine. Daje se s kapljanjem po čebelah. Pri uporabi tega zdravila do sedaj še niso dokazali nobenih negativnih učinkov na čebele in na samo zalego.

Hlapilnika za mravljinčno kislino

Zdravilo Apiwarol AS v obliki tablete z učinkovino amitraz

Čarobne palčke za varoje ni

Predstavitev Gajde je pokazala, da imajo tudi poljski čebelarji enake oz. zelo podobne težave kot mi. Dejstvo je, da učinkovitega zdravila, ki bi ga lahko samo vstavili v panj ne glede na letni čas in bi uničil vse varoje, ni. Ne pri nas, ne na Poljskem, ne v kateri drugi državi sveta. Žal za zdaj še ne. Zato je ohranjanje števila varoj na čim nižji stopnji odvisno predvsem od nas samih.

Povzel Aleš Bozovičar

svetovalca JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
ales.bozovicar@czs.si

Shranjevanje satov v manjših in večjih čebelarstvih

V vsakem čebelarstvu so velika težava sati. Če ga zmanjkuje na vrhuncu sezone, je v panju manj medu in veliko rojev, če pa družine propadajo, tako kot kakšno slabo leto, postane velika težava, kako ga primerno shraniti. Številni čebelarji shranjujejo sate v različnih omarah in dotrajanih zamrzovalnih skrinjah. Ko se začne temperatura spomladi dvigati, pa nastane težava, kako te sate zavarovati pred voščeno veščo. Številni za to uporabljajo žveplene trakove in očetno kislino.

Za manjša čebelarstva je vsekakor najbolje sate za 24 ur zamrzniti v zamrzovalni skrinji in ga shraniti v PVC-vreče. Tako lahko sati ostanejo shranjeni tudi do dve leti. Seveda

se vreča ne sme preluknjati, saj v tem primeru vanjo vdrejo vešče. V najinem čebelarstvu sva imela iztočene sate na ta način shranjene več kot dve leti, pa so bili povsem primerni za vrnitev v panj. Dobro

Voščena vešča na razdiralnem pohodu

Voziček s sati v hladilnici

zaprta vreča tako preprečuje vstop veščam in tudi vlagi, saj bi ostanki medu v satju začeli fermentirati. Tako nam pri zadnjem točenju ni treba misliti na to, kako bomo iztočene sate pred shranitvijo očistili ostankov medu. Tako medeno satje je po vrnitvi v panj prihodnje leto za čebele veliko privlačnejše kot suho, saj imajo čebele občutek paše, ko ga čistijo, in matica ga hitro zaleže.

Za večja čebelarstva pa je vsekakor najbolje, da za ta namen določijo suh in hladen prostor – hladilnico. Glede na svoje izkušnje priporoča prostor, v katerem je temperatura največ 13 °C, vlaga pa do 65-%. Ob vročih poletjih,

Shranjevanje praznih satov v zračni stolp

Žalostno je, kako izginjajo spoznanja, do katerih so se dokopali že pred nami. Eno izmed teh je tudi način shranjevanja praznih satov v nakladah, zloženih druga vrh druge, ki je bil nekdanj edini način za uspešno ohranitev praznih satov. Prav vprašanje, kako hraniti sate, pa se, kadar se panji zaradi različnih vzrokov praznijo, pojavlja vse pogostejše.

Stolp naklad s praznimi sati se spodaj in zgoraj zapre z gosto mrežo, ki varuje vložene sate pred glodavci in delno tudi pred voščeno veščo. Tak visok stolp se postavi na prepišen prostor. Zaradi visokega »dimnika« v njem poteka intenzivna izmenjava zraka, to pa tako rekoč celo leto preprečuje razvoj voščene vešče.

Shranjevanje satov v »dimniku« je uspešno samo, če tako zloženim svetlim satom zagotovimo, da zrak vanj prihaja od spodaj in ga odvaža v zgornjem delu »dimni-

ka«. Sati v zračnem »dimniku« ne smejo biti zloženi preveč na gosto, saj bi to preprečevalo prost pretok zraka. **Temni sati ne sodijo v zračno shrambo, ampak takoj v taljenje.** Taki sati so namreč po eni strani najboljša vaba za voščeno veščo, po drugi strani pa prenašalec povzročiteljev vseh vrst bolezni čebelje zalege.

Vedeti moramo, da voščene vešče v satju presnavljajo samo različne ostanke, samega voska pa ne. Zelo so jim všeč ostanki cvetnega prahu in ovojnic, ki so jih izlegajoče se čebele pustile v celicah, ki so jim bile zibelka polnih 21 dni. Z odstranitvijo temnih satov iz obtoka bomo imeli večkratno korist. Med iz svetlih satov je v vsakem primeru boljše kakovosti in tudi čebele nam bodo hvaležne za čiste celice nezmanjšane velikosti na svetlem satu.

Franc Prezelj, čebelarški mojster

ko je zunanja temperatura tudi več kot 30 °C, hladilno napravo nastaviva na 14 °C pri vklopu in na 12 °C pri izklopu. Hladilna naprava je bila vključena samo ponoči od 22. do 6. ure zjutraj, torej v času cenejše električne tarife. Porabila sva 6 kWh oziroma več kot polovico manj kot po navadi. Jutranja temperatura prostora je bila 12,5 °C, večerna pa 17 °C. Do jeseni sva naštela 10–15 voščenih vešč na stropu, pa še te so tja zašle zato, ker sva sate nekaj dni hranila v zgor-

njem toplen prostoru. Pri kuhanju starega satja sva ugotovila, da se ličinke voščene vešče pri taki temperaturi ne morejo razvijati, zato pustijo v satju samo majhne sledi.

Dušan Žunko in Marija Sivec

čebelarstva mojstra

cebelarstvo.lucka@gmail.com

Izdelava mil, krem in druge kozmetike iz čebeljih pridelkov

Čebelji pridelki so naravne sestavine, ki se pogosto uporabljajo pri izdelavi kozmetičnih proizvodov. Glede na Uredbo (ES) št. 1223/2009 o kozmetičnih izdelkih je kozmetični proizvod katera koli snov ali pripravek v končni obliki, namenjen nanašanju na zunanje dele človeškega telesa (povrhnjico, lasišče, nohte, ustnice ali zunanja spolovila) ali na zobe in sluznico v ustni votlini, z izključnim ali glavnim namenom, da jih očisti, odišavi ali zaščiti, jih ohrani v dobrem stanju, spremeni njihov videz ali odpravi neprijeten telesni vonj.

Uredba (ES) št. 1223/2009 o kozmetičnih izdelkih ne določa nobenih izjem za manjše proizvajalce kozmetičnih izdelkov. To pomeni, da kdor koli, ki izdeluje kozmetične proizvode (kot so tudi mila, balzami za ustnice, kreme iz čebeljega voska in različnih dodatkov, npr. propolis, eterična olja itd.) v Republiki Sloveniji, mora opraviti pisno pripravo dejavnosti na Uradu RS za kemikalije (MZ, Urad RS za kemikalije, Ajdovščina 4, 1000 Ljubljana). Obrazec za pripravo dejavnosti najdete na spletni strani www.uk.gov.si/si/storitve/informacije_o_upravnih_postopkih/priprava_dejavnosti. Kozmetični izdelek je treba preko portala CPNP prijaviti tudi na Evropsko komisijo (EK) <http://ec.europa.eu/growth/sectors/cosmetics>.

Pred dajanjem kozmetičnega izdelka na trg mora proizvajalec kozmetičnih izdelkov pridobiti dokumentacijo z informacijami o kozmetičnem izdelku ter opraviti mikrobiološke analize kozmetičnih izdelkov, če so potrebne. Dokumentacija mora vsebovati opis kozmetičnega izdelka, poročilo o varnosti kozmetičnega izdelka, opis metode proizvodnje in izjavo o skladnosti z dobro proizvodno prakso, dokazilo o učinku, ki naj bi ga imel kozmetični izdelek, kadar to upravičuje narava ali učinek izdelka, podatke o kakršnem koli testiranju na živalih. Dokumentacija se mora hraniti še 10 let po datumu, ko je bila zadnja serija izdelka dana na trg.

Posebno pomembno je, da je pred dajanjem kozmetičnega izdelka na trg izdelana ocena varnosti kozmetičnega izdelka za človekovo zdravje in sestavljeno poročilo o varnosti kozmetičnega izdelka. To opravijo podjetja, ki se ukvarjajo s pripravo ocene ustreznosti kozmetičnega izdelka, npr. NutriaCos d. o. o. (www.nutriacos.eu) in Kozmobis (www.kozmobis.si). Pri podjetju NutriaCos d. o. o. smo se pozanimali o informativnem strošku za izdelavo ocene varnosti. Ta znaša nekje do 175,00 € (odvisno od uporabljenih sestavin v kozmetičnem izdelku). Poleg tega pa vam lahko ponudijo pomoč pri celotnem postopku registracije kozmetičnega izdelka in priprave na EK.

Proizvodnja kozmetičnih izdelkov mora potekati v skladu z načeli dobre proizvodne prakse. Pomoč pri vzpostavitvi dobre proizvodne prakse je na voljo v gradivu *Kozmetika – Dobra proizvodna praksa (GMP) – Smernice za dobro proizvodno prakso (ISO 22716:2007)*, ki je v slovenskem jeziku in se lahko kupi pri Slovenskem inštitutu za standardizacijo (SIST).

Nataša Lilek

svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Natasa.lilek@czs.si

Vira

www.mz.gov.si (kozmetični proizvodi)

www.sist.si

Doma izdelano milo iz čebeljih pridelkov

Uporaba čebeljih pridelkov v kozmetiki

Se kdaj vprašamo, koliko kilogramov gelov za prhanje, mil, čistilnih sredstev, krem, mask, šamponov, brivskih pen, dezodorantov, zobnih krem in podobnega porabimo v enem letu? Čeprav je koža pregrada pred zunanjim svetom, je vendarle prepustna. Zaradi higiene je uporaba kozmetičnih sredstev seveda nujna, a vedeti moramo, da se snovi, ki jih nanašamo na kožo, vpijejo tudi v notranjost. Nekatere bolj, druge manj pridejo v kri, ta pa jih potem raznese do jeter, ledvic in drugih organov.

Nearni konzervansi in druge sestavine kozmetike

Foto: Internet

Milo iz čebeljega voska in propolisa

Osnovna sestavina večine kozmetičnih izdelkov je voda, ki s pomočjo emulgatorjev povezuje še nekaj maščob. Vsebujejo pa tudi dišave in barvila, konzervanse, snovi, ki kožo napnejo, snovi, ki omogočajo boljše prodiranje skozi kožo, mehčala, kot je npr. parafin, in podobno. **Med najnevarnejšimi so konzervansi, ki pa so v izdelkih z veliko vode nujno potrebni.**

V kozmetični industriji se uporablja več kot 50 različnih konzervansov, ki so jim določene zgornje, še varne meje pri uporabi. Največ se uporabljajo parabeni, ki pa so motilci hormonskega ravnovesja v telesu. Konzervansi lahko kožo tudi dražijo, tak je npr. triklosan (pesticid), ki povečuje kožne alergije, uporabljajo pa ga za preprečevanje razvoja bakterij v kremah.

Kozmetični izdelki, ki vsebujejo olja in vosek, so obstojni dlje kot tisti, ki so narejeni na osnovi vode in emulgatorjev. Vodni so brez konzervansov in antioksidantov obstojni le en teden. Hladno stiskana olja so zelo močni konzervansi, v njih lahko pridobivamo tudi rastlinske izvlečke, ki so lahko obstojni tudi več let. Še obstojnejši so alkoholni izvlečki, ki jih brez konzervansov ohranjamo leta, največja moč narave pa je v eteričnih oljih. Le nekaj kapljic eteričnega olja, ki ga dodamo manj obstojnim snovem, lahko deluje močnejše kot marsikateri antibiotik. **Kot konzervans pa se v kozmetičnih izdelkih odlično obnese tudi čebelji vosek, ki je sam po sebi obstojen stoletja.** Naravna olja, čebelji vosek, eterična olja pa so dragi, zato jih v kozmetičnih izdelkih nadomestijo s sintetičnimi antioksidanti (označenimi s kraticami EDTA, BDHA in BHT).

Kozmetični izdelki so obremenjeni tudi s ftalati. To so mehčala za plastiko in topila v lakih za nohte. Skrb vzbujajoče so

tudi prisotnosti težkih kovin v ličilih in velike količine sredstev za penjenje, ki dražijo kožo (npr. natrijev lavrilsulfat). Čeprav je formaldehid prepovedan, se pod različnimi kemijskimi imeni še vedno sprošča v kožo iz raznih sestavin. Ker pa je vse sestavine v kremah in drugih izdelkih treba čim bolj spraviti v kožo, je treba kožo odpreti oz. razbiti naravno prepreko kože. Za to se uporabljajo močni pospeševalci vpijanja, prepoznamo jih pod oznakami PEG (polietilenglikol). Vprašajmo se, kaj se dogaja z našo, na ta način odprto, kožo po nanosu takšnih krem, npr., ko pomivamo posodo, čistimo z raznimi čistili in vpijamo vse mogoče snovi iz okolice, ki skozi tako odprto kožo pridejo v telo. Ob tem moramo seveda upoštevati tudi dejstvo, da smo nekaterim enakim kemikalijam iz različnih virov v celotnem gospodinjstvu izpostavljeni večkrat, torej se postavi vprašanje, ali je določena kemikalija še vedno v varnih mejah in ne pomeni tveganja za naše zdravje.

Veliko kozmetičnih izdelkov vsebuje derivate nafte, ki je sicer naravnega izvora, vendar za kožo nesprejemljiva. To so parafini, mikrokristalinski vosek, mineralna olja in vazelin, ki jih najdemo celo v otroški kozmetiki. Koža teh snovi ne more »pojesti« brez pospeševalcev vpijanja. Veliko bolje je, da nanjo nanašamo hladno stiskana naravna olja in voske, ki kože ne mašijo in ne preprečujejo njenega normalnega delovanja.

Ali gre res za naravno in varno kozmetiko

Kozmetična industrija označuje sestavine v kozmetiki na način, da še strokovnjaki ne morejo z gotovostjo ugotoviti, kaj natančno je v izdelkih. Zato smo velikokrat prepričani, da kupujemo naravno kozmetiko, v resnici pa je neke naravne sestavine lahko zelo malo. Ohlapen zakon omogoča označevanje naravna kozmetika tudi za tiste izdelke, v katerih je le nekaj odstotkov naravnih sestavin, in še za te ni nujno, da so res čiste, ekološke. Človeška koža je edinstven sistem in s poseganjem vanj lahko bistveno vplivamo na celoten organizem, zato je dobro, da se zavedamo, da delovanja številnih sestavin in kemičnih vplivov še vedno ne poznamo dobro.

Čebelji pridelki v kozmetiki

S čebeljimi pridelki lahko odlično nadome-

Krema iz čebeljih pridelkov

Foto: Internet

Maska iz medu in oljčnega olja

stimo veliko kemičnih sestavin kozmetike. Njihova uporaba je že od nekdaj osnova za resnično naravno oz. ekološko kozmetiko. Za zunanjo uporabo lahko uporabimo prav vse čebelje pridelke. Želja vsakega človeka je, da čim dlje ohrani lep in svež videz. Potreba po negovanju in lepoti je stara kot človeštvo. Po štiridesetem letu postane naša koža občutljiva na atrofične in degenerativne spremembe, ki se odražajo v veznem tkivu in povrhnjici. Ker koža izgublja sposobnost zadrževanja vlage, postaja suha, nagubana, k temu pa prispeva tudi zmanjšana dejavnost žlez lojnic. Med sredstvi, ki učinkovito povečujejo tonus kože, čebelji pridelki zavzemajo pomembno mesto. Imajo visoko hranilno, poživljajočo in tudi vlažilno vrednost kot tudi ohranjajo njeno elastičnost. Uporaba čebeljih pridelkov v kozmetologiji je zaradi njihove bogate kemijske sestave, biološko aktivnih snovi, vitaminov in mikroelementov več kot dobrodošla in koristna.

Med

Med je zelo kompleksen. Hrani celice v koži, s tem skrbi za lep videz kože, elastičnost in mehkobo, ravno tako pa celi rane in opekline. Razkuževalni, protivnetni in negovalni učinki medu so splošno znani in znanstveno dokazani. Odlikuje se v hitrem vpijanju skozi kožo in hrani mišični sloj z glikogenom, kar zmanjšuje izčrpanost in staranje kože, obenem pa vnaša vanjo še vlago in svoje antibiotične in dezinfekcijske lastnosti, higroskopsnost pa mu omogoča, da vpija kožne izločke.

Čebelji vosek

Čebelji vosek ima kompleksno sestavo estrov, maščobnih kislin, ogljikovih hidratov, prostih kislin in alkoholov, propolisa in še nekaj neidentificiranih snovi. Je izredno stabilen in obstojen, to svojo lastnost pa prenaša tudi na izdelke, v katerih je prisoten. Vsebuje kar nekaj vitamina A, ki tvorno deluje tudi na koži. V kozmetičnih izdelkih za nego kože se čebelji vosek uporablja za strjevanje mazil, v kremah pa se uporablja namesto emulgatorja. Zaradi svojega antiseptičnega in antivirusnega učinka se uporablja tudi pri celjenju ran in opeklin ter zavira vnetja kože. Deluje regenerativno na poškodovane celice in tkiva v procesu zdravljenja. Za potrebe kozmetike moramo izbrati najkakovostnejši vosek, ki je neobremenjen s kemičnimi sredstvi za zatiranje varoj.

Propolis

Propolis ima močno protibakterijsko, protiglivično in protivirusno delovanje. Pomembno je tudi njegovo aglutina-

Priprava pilinga z medom

cijsko delovanje, to je zanj značilno »lepljivo« delovanje, ki je učinkovito pri zdravljenju ran. Na koži ga lahko uporabljamo v naravni obliki, v tinkturah, vodnih izvlečkih, emulzijah, mazilih in tudi v oblogah, v katerih je primešan vosku ali medu. Propolis v zdravilnih toplih oblogah predvsem izboljšuje prekrvitev kože in deluje analgetično in protitoksično. Kožo omehča in osveži, tudi podkožno tkivo postane mehkejše.

Čebelji strup

Pekoč in grenko-kisel čebelji strup je sestavljen iz vode, peptidov, encimov, aminokislin, beljakovin (v glavnem alkaloidi), lipidov, stearinov, ogljikovih hidratov, vodika, dušika, žvepla in drugih elementov. Pred pripravo pripravkov ga raztopimo v vodi in z njim ravnamo previdno, ne sme priti v stik z očmi. Njegova odlična lastnost je, da s pomočjo krem in mazil prodira globoko v tkivo. Deluje na kožo, tkivo, mišice, ožilje in kri, encime, imunski in živčni sistem, endokrini sistem in ima citostatično delovanje. Na kožo deluje pomlajevalno, izboljša se cirkulacija krvi, propustnost kapilar je večja. Če bi želeli čebelji strup uporabiti za nego obraza, moramo pripraviti zelo blage pripravke. V kremah za obraz deluje zelo pomlajevalno.

Matični mleček

Matični mleček vsebuje beljakovine, maščobe, ogljikove hidrate, vitamine, aminokisliline, fermente, minerale ... Sestavljen je iz vode in suhe snovi. Matični mleček lahko nanesemo na kožo vmešanega v kreme, tonike, gele za nego oči, maske, mila ali kot obloge v kombinaciji z medom. V kozmetiki se uporablja svež matični mleček. Uporabimo ga lahko za vsakodnevno nego kože obraza, kot pomlaje-

valno masko kot tudi pri ekcemih, nevrodermitisu, čirih, srbečicah, pri obolenju očesnih vek ...

Cvetni prah

Cvetni prah je bogat z aminokislinami, beljakovinami, ogljikovimi hidrati, maščobami, veliko vitamini, minerali, encimi in polifenoli. V kozmetiki se uporablja v različnih maskah za revitalizacijo in poživljanje kože, v tonikih za krepitev rasti las, v negovalnih kremah in tonikih za obraz. Kožo mehča, gladi in ohranja njeno elastičnost. Aminokisline in vitamini v njem ščitijo kožo in pomagajo pri regeneraciji in revitalizaciji celic. Je delno topen v vodi in alkoholu, zato ga v kozmetične pripravke vnašamo pretežno skozi vodno-alkoholno osnovo.

Osnovne recepture naravne kozmetike iz čebeljih pridelkov

Kreme: 100 ml osnovnega olja, 14 g čebeljega voska, 30 ml vode in dodatki

Tonik – pršilo za telo: 20 g medu, 40 g vode, 10 g glicerina, 10 ml alkohola, 10 ml propolisa

Piling:

- 2 žlici koruzne moke, žlica navadnega jogurta, žlička medu;
- 2 žlici pretlačene papaje (vsebuje encime za presnovo beljakovin in lušči odmrle kožne celice), 1 žlička medu, 2 kapljici eteričnega olja kadilne bosvelije, žlica drobno zmlelih ovsenih kosmičev ali koruzne moke;
- 2 žlici medu, grobo mlet cvetni prah.

Kopeli:

- 200 g epsom (grenke) soli, 50 g medu, pomešanega z 20 kapljic rožmarina (poživlja oča);
- 200 g medu, 20 kapljic eteričnega olja sivke (pomirjujoča).

Osnova za milo: 1900 g kokosove maščobe, 680 g oljčnega olja, 903 ml vode, 425 g NaOH in dodatki (med, propolis, cvetni prah, zelišča, eterična olja)

Domača naravna kozmetika iz čebeljih pridelkov

Vse kozmetične izdelke, ki jih pripravljamo sami iz čebeljih pridelkov, lahko brez zadržkov uporabljamo v krogu družine in ožjih prijateljev (v nadaljevanju objavljamo nekaj receptur), v prodajne namene pa le, ko bomo zadoستili standardom higienskih, kozmetičnih in zdravstvenih zakonov, ki veljajo v Sloveniji (v tej številki objavljamo članek Nataše Lilek na to temo).

Patricija Šenekar

Hiška zelišč

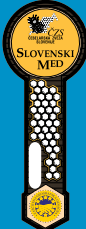
Mazila: 100 ml osnovnega olja, 12 g čebeljega voska in dodatki (žlička medu, 5 ml propolisa ali kakšne druge tinkture, 10 kapljic eteričnega olja, 0,06 g čebeljega strupa, raztopljenega v nekaj ml vode, zeliščni macerat v osnovnem olju ...)

Hranljive in vlažilne maske:

- žlica medu, žlica gela iz lista aloje vere, noževa konica matičnega mlečka;
- žlica medu, žlička glin, žlička spiruline, žlica sivkinega hidrolata (tudi za aknasto kožo);
- žlička medu, pol kocke kvasa, žlica navadnega jogurta;
- žlička medu, žlička oljčnega olja, žlička mletega, v 1 žlici vode namočenega cvetnega prahu;
- žlička medu, žlica limone z namočenim cvetnim prahom, pol žličke olja pšeničnih kalčkov;
- žlica medu, žlica navadnega jogurta, žlička glin (za vse tipe kože);
- žlica medu, žlička gela aloje vere, 2 kapljici sivkinega eteričnega olja (opekline);
- 2 žlici medu, žlica arganovega olja, rumenjaki, 5 kapljic rožmarinovega eteričnega olja (maska za lase).

OBVESTILO – Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Čebelarji, pri katerih so od zadnje notranje presoje minila tri leta (torej vsi, pri katerih je bila zadnja presoja izvedena leta 2014), morajo vnovično notranjo presojo opraviti letos. Vzorce medu iz sistema SMGO, ki so starejši od enega leta, lahko oddate v brezplačno analizo na vsebnost HMF-ja. Poročilo o porabi prelepka za leto 2017 je treba oddati do 31. 12. 2017.

 SMGO	Število novih članov SMGO septembra 2017	Število članov, ki so izstopili septembra 2017	Število vseh članov SMGO septembra 2017
	7	0	345
Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: nataša.lilek@czs.si. Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.			

Novice iz sveta

Francija

Francosko čebelarstvo je že dve desetletji v krizi. Vzroki za takšno stanje so različni, med važnejše pa spadajo zastrupitve čebel, ki so posledica intenzivnega kmetijstva, cenenege medu iz uvoza, vedno manj pašnih virov, nestanovitnega vremena, čebeljih bolezni, predvsem varoj in z njimi povezanih viroz, azijskih sršenov, premajhne podpore čebelarstvu s strani države in še bi lahko naštevali. Po zadnjih podatkih naj bi bilo v Franciji približno 70.500 čebelarjev. Leta 1995 so pridelali 33.000 ton medu, leta 2015 samo 16.000 ton, lani pa komaj 9000 ton. Tako imenovanih družinskih čebelarstev, ki imajo manj kakor 10 naseljenih panjev, je 65.500 ali 92 %, tistih, ki jim pomeni čebelarstvo dopolnilno dejavnost in imajo od 30 do 150 panjev, je 3500, poklicnih čebelarjev pa je 2000. Medu

prodajo polovico neposredno na domu, druga polovica pa gre v trgovske verige. Zaradi nizke pridelave domačega medu se vsako leto povečuje uvoz. Leta 1995 so ga uvozili približno 6000 ton, 20 let kasneje pa že 28.000 ton.

Lani je v mestu Clermont-Ferrand potekal že 21. Nacionalni čebelarski kongres, ki je največja čebelarska

Pierre Ickowicz

manifestacija v državi in ga lahko primerjamo s svojo tradicionalno prireditvijo ApiSlovenija v Celju. Domačih in tujih predavateljev je bilo približno 50. Naj omenimo nekaj misli g. Pierra Ickowicza, lastnika družbe Icko, platinastega pokrovitelja kongresa in enega največjih izdelovalcev čebelarske opreme v Franciji. Povedal je, da je eden od pomembnejših vzrokov za krizo francoskega čebelarstva v izgubljanju pašnih virov. Poljščine, kot so oljna ogrščica in sončnice, nudijo čebelam vedno manj paše, gozdovi, na primer bukovi ali hrastovi, pa postajajo monokulture in so za čebele prave puščave. Treba se je povezati z gozdarji, ki naj sadijo medovite listavce in tako vračajo v gozdove prvotno biotsko raznovrstnost. Prenehajo naj preganjati akacijo kot invazivno rastlino in naj se raje zgledujejo po Madžarih in Bolgarih, ki vsako leto zasajajo nove površine s to drevesno vrsto in tudi z lipami, javori in divjimi češnjami. Družba Icko se ob-

vezuje, da bo v prihodnje usmerila vse sile, da se pašni pogoji za čebele v Franciji izboljšajo.

Franc Šivic

Viri:

Internet

Ickowicz, P. (2016): Intervention ... *Abeilles et Fleurs*, november, str. 24–25.

Hrvaška

Hrvaško čebelarstvo doživlja v zadnjih desetih letih pravi bum. Trenutno je v državi približno 12.000 čebelarjev, ki imajo skupno približno 600.000 naseljenih panjev, kar pomeni, da se je v tem času število enih in drugih več kot podvojilo. Obenem se je povečalo tudi število institucij ter zaposlenih v njih, ki spremljajo čebelarsko dejavnost. Vzrok za takšen razvoj dogodkov gre iskati v različnih dejavnostih in specifičnih okoliščinah, na primer v večletni ekonomski krizi, ko se je kot ena od rešilnih bilk pojavilo tudi čebelarstvo. Mag. Nenad Strižak, dolgoletni predsednik zagrebskega čebelarskega društva, oster kritik in pisec kolumn v reviji *Hrvatska pčela*, ugotavlja, da se je nekaj podobnega dogajalo že v času vladanja cesarice Marije Terezije, ko je v svojem znamenitem patentu predlagala, naj si mestno prebivalstvo izboljša svoj gmotni položaj s čebelarjenjem. Tako so začeli rasti okoli mest čebelnjaki kakor gobe po dežju. V okolici Varaždina jih je bilo na primer toliko, da je za čebele zmanjkalo paše in čebelarji niso imeli nobenih koristi od njih. Vse kaže, da se zgodovina ponavlja. Mnogi so se podali v čebelarstvo na osnovi naslednjega izračuna: če imaš 100 panjev in če vsak prinese letno 50 kg medu, cena za 1 kilogram pa je 7 EUR, dobiš na koncu sezone 35.000 EUR, in to samo za nekaj mesecev dela. S pomočjo čebel torej lahko obogatiš! Mnogo je mladih, perspektivnih začetnikov, ki še ne obvladajo vseh tehnoloških postopkov proizvodnje čebeljih pridelkov niti jih ne znajo plasirati na tržišče. Kaj bo v letih s slabo letino? Na čebelarje pritiskajo iz dneva v dan zahtevnejše kontrole vseh segmentov proizvodnje, nizke cene medu iz uvoza ter birokratizirana nadgradnja, ki čebelarjem premalo daje, veliko stane, se povečuje preko vseh razumnih meja in se vtika, kamor se je treba in tudi kamor se ni treba. Vse to so nakopičene težave v hrvaškem čebelarstvu, prihaja pa čas, ko jih bo treba začeti celovito reševati.

Franc Šivic

Vir:

Strižak, N. (2017): Uguravanje u pčelarstvo. *Hrvatska pčela*, januar 2017, str. 4.

Spominski utrinki z razstav panjskih končnic

Slovenija si prizadeva, da bi postal 20. maj mednarodni dan čebel. O tej hvalevredni pobudi bo odločala konec leta Generalna skupščina OZN. Poudariti velja, da so bile slovenske čebele že večkrat, na različne načine, predstavljene v tujih okoljih. Predvsem prek razstav panjskih končnic. Nedavni 30-letnici postavitve ene od njih, v Zürichu, konec aprila 1987, je namenjen pričujoči spominski zapis. Formalni pobudnik razstave je bil Jugoslovanski turistični urad v tem mestu. Na ogled je bilo danih 225 končnic iz zbirk slovenskih muzejev, na plakatih ter katalogih predstavljenih kot »pisane podobe na čebelnjaku – edinstvena ljudska umetnost iz Slovenije«.

Na razstavo, zaradi dobrega odziva javnosti podaljšano, so opozarjali številni časopisni članki, ob tem še približno 200 plakatov velikega formata, tudi na elitni Bahnhofstrasse. Pri oblikovanju plakata je sodeloval z naše strani Tadej Glažar, študent arhitekture, danes profesor na tej fakulteti. Sprejeta je bila njegova zamisel, naj bo na spodnjem robu plakata »pečat«: oval zemljevida s poudarjenima obrisoma Slovenije ter Švice; tipografija je bila povezana s sloganom Slovenija, moja dežela. Najbolj zaslužen za izvedbo razstave je bil urednik za kulturo vodilnega züriškega dnevnika. Na mojo pobudo, takrat sem bil pomočnik direktorja ome-

ga bi bilo umestno predstaviti Švici, mi je takoj odvrnil, da panjske končnice. S svojim vplivom je dosegel, da je prevzel urad züriškega župana celotno organizacijo razstave ter njene promocije. Za uradni moto razstave smo po nasvetu etnologa Nika Kureta izbrali napis z gorenjskega čebelnjaka iz 19. stoletja, »Tle se špegajte lenuhi, pr tej mali, marni muhi«, preveden tudi v nemščino.

Uspeh v Zürichu je odprl vrata novim predstavitev končnic, na Dunaju, v Münchnu, vmes še na renesančnem gradu pri Ulmu. Tu je bila na naš predlog ves čas trajanja razstave z vrhnje grajske line izobešena 12 m dolga slovenska zastava; še preden je Nemčija uradno priznala Republiko Slovenijo. Nato so bile končnice v gosteh v Weimarju, tudi tu zelo uspešno. Za nadaljevanje razstavne turnee, izvedene v celoti na nemške stroške, pa pristojni v Republiki Sloveniji niso bili zainteresirani.

Močan političen naboj je imelo odprtje razstave v Avstrijskem muzeju za narodopisje decembra 1989 na Dunaju. Slavnostni govornik minister dr. Erhard Busek je primerjal takratno Evropo v združevanju s čebelnjakom, »v kateri imate tudi Slovenci upravičeno svoje mesto«. Takih stališč, izrečenih s primerljivih političnih ravni drugih evropskih metropol, takrat skoraj ni bilo zaznati. Zato je izročil leta 2010 veleposlanik RS v Avstriji Aleksander Geržina dr. Busku, ob 20-letnici te potrditve slovenske evropske kvalificiranosti na slovesnosti v istem muzeju, v dar uokvirjen komplet povečanih replik panjskih končnic.

Prodoren uspeh razstav končnic ter njihov vsakokratni turistični promocijski učinek sta me spodbudila k izvajanju nadaljnjih projektov z različnimi kulturnimi vsebinami, predvsem v nemško govorečih okoljih. Slovesnosti ob odprtjih teh so bogatili npr. Zbor Carmina slovenica, MPZ Srečko Kosovel iz Ajdovščine, flavtistka Irena Grafenauer, Kvintet trobil Stanka Arnolda, Kvartet Rožmarin iz Ljubljane, Etno skupina Dednina iz Tolmina, folkloristi iz Mengša, pevci, citraši. Na božič pa tudi pritrkovalci iz Smlednika, z zvonika tretje največje dunajske, votivne cerkve; dogodek, kot ga do takrat na Dunaju še ni bilo. Nastopom so vselej sledile degustacije dobrot iz Slovenije, tudi v sodelovanju z gastronomskimi asi, kot so Franci Jezeršek, Janez Lenček, Matjaž Pozdrec; pokušino

svojih vin so omogočili, med drugimi, še slovenski vinogradniki s Tržaškega. Napisi na etiketah steklenic njihovih vin so bili slovenski ali pa dvojezični.

Ivan Martelanc

ivan.martelanc@sazu.si

Foto: Ivan Martelanc

njenega urada, je skupaj s fotografom v tednu dni prekrižaril dobršen del Slovenije ter ob pomoči naših strokovnjakov spoznaval najpomembnejše iz zakladnice slovenske likovne ustvarjalnosti različnih obdobj, akademske pa tudi ljudske. O svojih vtisih je napisal nekaj prispevkov, kar slavošpevov. Ko sem ga ob vrnitvi vprašal, kaj od videne-

Istrska žagorožka (*Melitta tomentosa*)

Istrske žagorožke so bile od opisa leta 1900 do leta 2007 poznane le po dveh primerkih, najdenih pri Reki na Hrvaškem. Tedaj je izšla revizija rodu, v kateri so bili objavljeni še podatki o petih dodatnih primerkih iz zbirk, najdenih od Opčin pri Trstu do otoka Krka. O njihovih življenjskih navadah ni bilo nič znanega, le pri primerku z Opčin je pisalo, da je bil ujet na zvončici. Septembra istega leta pa sem našel več primerkov pri zbiranju peloda na piramidastih zvončicah na Kraškem robu nad Rakitovcem. Vrsto sem nato našel še večkrat, tudi na Velem Badinu nad Sočergo in na Grmadi nad Brestovico pri Komnu na Krasu, vedno na piramidastih zvončicah, ki so njihove edine hranilne rastline. To so razmeroma velike čebele, samice merijo 13 in samci 12 mm. Njihove dlake so sprva rdeče rjave, a kasneje zbledijo. Na zadku tvorijo prečne proge na robovih obročkov. Kaže, da je istrska žagorožka endemna vrsta Istre in sosednjih predelov od Italije do Hrvaške, a sumimo, da je

lahko razširjena dlje na jug, tako kot njihove hranilne rastline. Na evropskem rdečem seznamu je opredeljena kot vrsta s premalo podatki o ogroženosti, ker niso znani velikost njene populacije in dejavniki ogrožanja. A majhno območje razširjenosti jo ogroža že samo po sebi. Lahko jo prizadenejo že neugodne vremenske razmere.

Foto: Andrej Gogala

Dr. Andrej Gogala

gogala62@gmail.com

Čebelarjeva opravila v novembru

November je mesec, ko še ne vem, kdaj bom imel zadnje uničevanje varoj. Vem pa, da moram poskrbeti za čedalje manj vznemirjanja čebel. Zato pregledam vsa stojišča, ki jih imam postavljena tako, da so poleti pod drevesi in tako vsaj delno v senci. Pregledam jih zato, da ne bi kakšna drevesna veja ob vetru dosegla in vznemirila čebel. Tudi prevozna prikolica, ki sem jo pripeljal domov v oktobru, je postavljena na tako mesto, da sije nanjo med začetkom novembra in koncem februarja zelo malo sonca.

Foto: Jože Sever

Zimovanje na delno senčni legi pozimi

Sončna ali senčna lega

Ko sem bil čebelar začetnik, sem poslušal stare čebelarje in sam predvideval, da je za čebelnjake najboljše, da so postavljeni na sočnih legah. Vendar se zadnje čase v naši semiški deželi sonce pozimi preveč rado smeje čebelarjem in jih izvabi iz panjev na zimski piknik, s katerega dostikrat ni vrnitve, ali pa zaradi prevelikega navdušenja nad pohajkovanjem čebele zunaj prehitro ostarijo. To pripelje do oslabelosti družin in ostarelosti živali čez zimo. To sem spoznal že dolgo nazaj, ko sem postavil kamion za prezimitev tako, da je ena stran kamiona imela več sonca, druga

pa zelo malo. Čez zimo so čebele na sončni strani velikokrat izletavale, na senčni pa nikoli. Pomladi so družine na sončni strani imele po tri ali štiri sate zalege, medtem ko so se družine s senčne strani komaj začele prebujati. Čez tri tedne pa so jih družine s senčne strani dohitele in bile na akacijevi paši boljše. Zato moja stojišča niso na sončnih vinogradniških legah, ampak so umaknjena na obrobje v dolino, kjer ni prepaha in vlage. Na takšnih stojiščih tudi nekoliko prej nehajo zalegati.

Ugotavljanje stanja brez zalege

Kot sem že v uvodu napisal, ne vem, kdaj bom imel odločilno slovo od varoj oziroma zadnje uničevanje varoj. To se lahko zgodi že ob koncu novembra ali se pa pomakne v naslednji mesec. S tem ne hitim preveč in počakam, da ni več nobene zalege. O tem moram biti prepričan. Imam svoj način, ki se mi zdi dober in mi pokaže konec zaleganja v jeseni. Kot vedno je to odvisno od matice in evidence. Vsaka družina, ki je v tekočem letu dobila novo matico, ima na vratih panja listek iz vzrejne knjige, na njem je med drugim tudi razvidno, kdaj je bila matica zamenjana. Pri družinah, ki sem jim menjal matice pred začetkom avgusta ali pa sploh niso bele zamenjane, ne preverjam, kdaj bodo nehale imeti zalego. Družine z maticami, zamenjanimi v avgustu ali pozneje, pa rade zalegajo pozno v zimo. Pri nas po mrazu pogosto pride do otoplitev in ponovnega vnosa cvetnega prahu. Takrat družine ponovno zalegajo. Pri takšnih družinah je treba preverjati, kdaj so brez zalege, in takrat opravi-
ti zadnji pomor varoj. Zimski »genocid« nad varojami bom tudi letos opravil s sublimacijo oksalne kisline. Dolga leta sem uporabljal kapanje, ki je bilo zelo učinkovito, vendar v naravi ni vedno vse fizikalno predvidljivo, zato sem začel uporabljati sublimacijo.

Čiščenje čebelnjaka in razkuževanje orodja

Novembra družin še ne odevam z izolacijo. Ob lepem vremenu, ko je temperatura zunaj nad pet stopinj, v vseh čebelnjakihi temeljito poribam tla s sodo bikarbono. Tudi čebelarско orodje namočim v raztopino sode, da se očisti. V vsakem čebelnjaku imam svoje drobno orodje, ki ga ne prenašam iz enega v drug čebelnjak. Zato tudi ne izvajam pretiranega »terorja« z dezinfekcijo orodja.

Storim pa v tem mesecu eno pomembna stvar. Vsako leto dam vzorec medu v kontrolo na VF NVI na pregled za trose hude gnilobe. Vzorec za kontrolo vzamem vedno pri seriji medu, ki so ga čebele nabirale najdlje, in vedno ga

V sodo bikarbono namočeno čebelarско orodje

Rezervni sati v hladilnici čez zimo

jemljem z dna posode, v kateri je bil med skladiščen vsaj tri mesece. Rezultat te analize mi služi, da brez skrbi sežem po medu, ko je treba čebele nahraniti, kot sem pisal že čez leto.

Za trženje se je treba usposablјati

Že v predhodnem članku sem nekoliko opisal prodajo medu. Nadaljujem opis, kako sem prišel do svojih kupcev, ki jih imam po celotni Sloveniji ter med Trstom in Benetkami, Kranjem in Celovcem. Da sem prišel do tega, se moram zahvaliti svoji tridesetletni poklicni dejavnosti v prodaji tako široko potrošniškega blaga (vino) kot tehničnega blaga (kondenzatorji). Pri obeh vrstah blaga je treba kupcu dokazati, da je vse, kar delaš, v njegovem interesu, in mu pomagati k zavedanju, da mu želiš pomagati. Po končanem prodajnem postopku morava biti zadovoljna oba. Take stranke se bodo še vračale k tebi. Ob samostojnosti Slovenije so se mi nabrle velike zaloge neprodanega medu, zato se je bilo treba poleg redne službe in popoldanskega dela pri čebelah lotiti še prodaje medu. Takrat so začeli tudi po zdraviliščih uvajati dodatno promocijo svoje dejavnosti in ravno prav je prišlo, da se je začela razvijati tudi prodaja medu. Devet let sem imel vsako zimo v Dolenjskih toplicah predavanja o zdravilnih učinkih medu. Tudi poleti so pripe-
ljali k meni ljudi na degustacijo.

Da je to uspelo, sem hvaležen svojemu vodilnemu, ki se ni imel časa udeležiti prodajnih tečajev na Iskrini zunanje-trgovinski šoli v Škofji Loki in je večkrat pošiljal mene. Tam so nas usposablјali profesorji, ki so študirali po svetu, npr., kako se postaviti in držati govor, da ti poslušalci sledijo tudi daljši čas. Vedno sem premišljeval, kako to znanje uporabi-
ti v domačem podjetju – posebno še pri prodaji medu. Obnašal sem se torej kot tajkun, ker sem »kradel« znanje.

Komunikacija pri prodaji

Ko k meni pridejo posamezni kupci, je dobro, da sem z njimi med pogovorom enakovreden sogovornik in da jih

pustim, da povedo, kaj želijo, tudi če začno, kako je med, ki so ga poprej kupovali pri drugem čebelarju, zanič. V takšnih primerih sem tiho in jim pustim, naj imajo svoje zadovoljstvo, kajti vem, da ko bo ta kupec šel od mene k naslednjemu čebelarju, bo enako govoril za moj med. Ko pa pride večja skupina na degustacijo in nabavo medu, je dobro, da se postavim toliko višje, da vidim vsem, ki sedijo ali stojijo, v oči. Poleg sebe imam mizico s sortami medu, ki jih predstavim, vzorci za degustacijo pa so v posebnem prostoru in se sproti prinašajo. Če bi dal vse vrste medu obenem na mizo, potem bi hoteli poizkusiti vse obenem in vodena degustacija bi se spreobrnila v sejem branjevk. Obvezno pa za menoj ne sme stati nobeden od prisotnih. To je važno, kajti ta bi lahko med predavanjem skakal v besedo in povzročal druge težave. Ko nekoliko počasneje podajam pozdravni govor, grem z očmi nekajkrat preko cele skupine in si izberem dva ali tri obiskovalce, ki še ne vedo, da mi bodo pomagali, da degustacijo izpeljem tako, da bodo vsi zadovoljni z obiskom. Pripravljeni za pomoč so tisti, s katerimi se moj pogled med pozdravnim govorom sreča in pogleda ne odmaknejo, ti so dobri. Kdor pa pogled odmakne, ta ni dober in je sposoben spraševati provokativna vprašanja.

Nikoli negativno o konkurenci

Med prinašam na degustacijo po vrsti od svetlih do najtemnejših. Pri vsakem medu povem njegove lastnosti, vendar ne v popolnosti in vedno tako, da me dopolnijo poslušalci, ko se moj pogled ustavi na njih. S tem pridobim pomembne sogo-
vornike, ki sodelujejo v degustaciji. Če je kdor koli od prisotnih

Obisk čebelarjev iz Selške doline

Foto: Jože Sever

imel kje negativno izkušnjo z nabavo slovenskega medu, mu jo skušam na pozitiven način razložiti, kajti nikoli in nikdar se ne sme negativno govoriti o konkurenci. Vsako negativno govorjenje o konkurenci udari nazaj. Zato svoj med prikažem v pravi luči, tujega pa naj ocenjujejo sami. Sama degustacija poteka v pozitivnem, nekoliko veselem razpoloženju, zato se taki obiskovalci vračajo na isto mesto po med in ni težko ugotoviti, zakaj sem prišel do tako različnih in oddaljenih kupcev. Da si ustvariš tržno mrežo za med, je dolgoletno delo, s stalno nadgradnjo. Ob kakovosti in pravilnem podajanju se trg začne širiti sam, vendar do spodrseljave ne sme priti. Vsakič, ko kupci odidejo, morajo imeti nasmešek na obrazu.

Jože Sever – Semič

cebelarstvo.sever@gmail.com

Slovenski čebelnjak na posestvu Highgrove princa Charlesa

Letos poleti, konec avgusta, je slovenske čebelarje s svojim obiskom v Čebelarskem centru Slovenije počastila veleposlanica Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske ga. Sophie Honey. Ob obisku sta veleposlanica in predsednik ČZS med drugim govorila tudi o slovenskem čebelnjaku, ki je bil podarjen britanskemu prestolonasledniku Princu Charlesu ob obisku v Sloveniji leta 1998. Tradicionalni slovenski čebelnjak z vso potrebno opremo in desetimi poslikanimi panjskimi končnicami je prestolonasledniku podaril nekdanji predsednik Republike Slovenije g. Milan Kučan kot promocijsko darilo Republike Slovenije in je postavljen poleg že obstoječega slovenskega kozolca na posestvu Highgrove v Angliji. Zanimalo nas je, kaj se trenutno dogaja s čebelnjakom in predvsem, ali je v uporabi. Ob pomoči britanskega veleposlaništva v Ljubljani smo izvedeli, da je čebelnjak še vedno v uporabi. Nekaj panjev je tudi naseljenih s čebelami in iz njih pridobivajo med. Povedali so tudi, da so čebele po večini prepuščene same sebi

Čebelnjak na posestvu Highgrove leta 2007

Foto: Arhiv veleposlaništva Velike Britanije

in ne opravljajo rednih pregledov tako kot pri tistih v »normalnih panjih«.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Razvitje prapora Čebelarske družine Braslovče

ČD Braslovče je v nedeljo, 24. septembra 2017, v Kulturnem domu Braslovče ponosno razvila čebelarski prapor. Zbrane čebelarje in podpornike sta nagovorila predsednik ČD Braslovče Žan Podbregar in župan Branimir Strojanshek. Župnik msgr. Milan Gosak je blagoslovil prapor, ki ga je nato sprejel praporščak Martin Marovt. Zaslužnim članom čebelarske družine Štefanu Bednjaniču, Francu Bosilju, Petru Bergantu, Blažu Ramšaku in Francu Kralju je predsednik čebelarske družine podelil priznanja. Razvitje so s svojo prisotnostjo počastili praporščaki ZČD Spodnje Savinjske doline Žalec, ČZ Sa-Ša, ČD Janeza Goličnika Mozirje, ČD Griže, ČD Tabor, ČD Šmartno ob Paki in ČD Šempeter v Savinjski dolini.

V spremljevalnem kulturnem programu so nastopili Plesna skupina Mavrica pod vodstvom Zine Vovk, pevski zbor OŠ Braslovče, pod vodstvom Anje Jezernik, Miha Švent na harmoniki in Miha Marko z recitacijo. Program je pripravila in povezovala ga. Maja Marija Marovt.

Prapor ČD Braslovče je izvezen na zeleni podlagi z zlatimi črkami. Prva stran je po tradiciji opremljena z besedili in simboli, ki ponazarjajo temo organizacije in okvir njene delovanja. Na njej so zapisani ime čebelarske družine, letnica začetka delovanja (1976) in leto razvitja prapora (2017) ter simbol kranjske čebele. Na drugi strani je predstavljen braslovški trg, kot simbol okolja, v katerem čebelarska družina deluje. Vogalni motivi kostanja simbolizirajo gozdno pašo, ki prevladuje v okolici.

Po razvitju prapora smo v avli kulturnega doma ob pomoči Društva podeželskih žena Braslovče pogostili vse obiskovalce prireditve.

Žan Podbregar, predsednik ČD Braslovče

Foto: Tone Tavčar

Kje je zajec?

Na 15. čebelarskem prazniku v Laškem je na tekmovanju medene kulinarike zmagala jed ekipe Coolinarikov ČD Radovljica, ki jo sestavljajo: Vida Kajtezovič, Jelka Ažman, Edo Tržan, Vili Luznar in Sandi Marolt. Jed »zajec« sestavljajo kuhana in opečena mesna rulada s slanino, šunko in medom, enolončnica z jurčki, lisičkami, fižolom, krompirjem in korenjem ter pomaka iz brusnic z medom.

Foto: Nataša Klemenčič Štrukelj

SESTAVINE:

Rulada: dve zvrhani žlici gozdnega medu, 120 dag govedine, 60 dag svinjine, 25 dag prešane slanine, 25 dag prešane šunke, 2 jajci, 3 žlice drobtin, 1 dl smetane, 15 dag šalotke, 2 stroka sesekljanega česna, 10 drobno sesekljanih brinovih jagod, žlička majarona, 2 žlici svinjske masti, sol, poper, premaz iz medu in vode. **Enolončnica:** 35 dag jurčkov, narezanih na lističe, 40 dag sesekljanih lisičk, 12 srednje velikih krompirjev, narezanih na kocke, 3 veliki rdeči koreni, narezani na kockice, 40 dag kuhanega rjavega fižola, 3 lovorovi listi, 15 dag sesekljane šalotke, žlička timijana, velika žlica sesekljanih listov peteršilja, ½ l močne kokošje juhe. **Pomaka:** 20 dag toplih drobno sesekljanih brusnic v marmeladi, 1 žlica medu, 1 dl vode.

PRIPRAVA:

Rulada: Seseklano šalotko prepražimo, da močno porumeni, dodamo česen, premešamo ter dodamo posoljeno in popoprano goveje in svinjsko meso. Dodamo zdrobljene brinove jagode, jajci, med, drobtine namočene v smetani ter majaron. Maso dobro prenetemo, razvaljamo na deski in prekrijemo s slanino in šunko ter vse trdo povijemo v rulado premera pribl. 5 cm. Zavijemo v aluminijasto folijo in kuhamo pol ure ter pustimo še 20 minut, da se sokovi umirijo. Med tem pripravimo ponev, kjer odvite rulate na majhnem ognju opečemo in ves čas mažemo z medeno tekočino, v kateri so se prej namakale brusnice (med in voda). Opečene rezine narežemo in pustimo v lastnem soku v topli ponvi do serviranja. **Enolončnica:** Prepražimo šalotko, dodamo česen, nasekljane lisičke, korenček in krompir ter lovorove liste. Takoj posolimo, dodamo timijan, malo prepražimo in zalijemo s hladno močno kokošjo juho. Po 5 minutah vretja dodamo narezane jurčke. Ko se krompir zmehča, korenček pa je še vedno malo hrustljav, dodamo kuhan fižol in na koncu peteršilj, po potrebi še malo tekočine, in pustimo, da se jed v kotličku umiri. Enolončnica mora biti gostljata. **Pomaka:** Pomako pripravimo tako, da nasekljamo brusnice, jih namočimo v medu in vodi ter ogrejemo na zmernem ognju pod 50 °C. **Serviranje:** Krožnik ogrejemo, nanj naložimo rulado, ki je opečena in sočna, na eno stran določimo gostljato enolončnico, na drugo pa malo pomake. Krožnik okrasimo z mladim korenčkom, peteršiljem in po želji s kakšno užitno rožico. Mi sledimo geografskemu poreklu jedi.

Svoj recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si

Avtorica recepta: Marija Arh Ivanšek

Medeni zajtrk 2017 – povabilo k sodelovanju

Tudi v tem letu ČZS nadaljuje dejavnosti v okviru Medenega zajtrka in se intenzivno pripravlja tudi na letošnjo izvedbo. Tudi tokrat bo akcija potekala v okviru Tradicionalnega slovenskega zajtrka, in sicer tretji petek v novembru, to je **17. novembra 2017**. Izdali smo zgibanko **Čbelica moja prijateljica 11**, ki je namenjena **vsem otrokom v vrtcih in prvi triadi osnovne šole** in jih bodo ČD prejela najkasneje do 7. 11. 2017.

Da bo izvedba uspešna, pa je seveda pomembno tudi sodelovanje vas

čebelarjev na terenu, ki s svojim osebnim stikom s šolami in vrtci, predstavljate čebele in čebelarstva otrokom, degustacijami medu, itd. prispevate pomemben kamenček k uspešnosti akcije. **Zavedamo se, da brez vaše pomoči akcije ne bi mogli izpeljati v takem obsegu, zato vas vabimo, da se tudi letos v okviru svojih zmožnosti povežete s šolami in vrtci in se dogovorite za sodelovanje.**

Tudi v tem letu smo šolam in vrtcem pa tudi glasbenim šolam, drugim pevskim zborom in medijem poslali povabilo, da se nam pridružijo s **petjem pesmi Ansambla Lojzeta Slaka Čebelar**. V lan-

skem letu je sodelovalo 432 šol in vrtcev skupno več kot 42.690 sodelujočimi pevci. Več kot 260 šol je svoje posnetke objavilo na posebnem Youtube kanalu »Čbelice Čebelarstva zveza Slovenije«, kjer si jih lahko še vedno pogledate. **Želimo si, da bi bil tokrat zborček še večji, zato vas prosimo, da to povabilo širite tudi naprej vsem, za katere menite, da bi z veseljem zapeli Čebelarja in pomagali ustvariti najštevilčnejši pevski zbor!**

V primeru vprašanj, povezanih z dejavnostmi Medenega zajtrka ali pevskega zbora, se lahko obrnete na go. Magdič: tanja.magdic@czs.si.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

ČZS upravičenka do dela dohodnine

Sporočamo vam, da je tudi ČZS upravičenka, ki ji davčni zavezanci v skladu s 142. členom Zakona o dohodnini lahko namenimo do 0,5 % dohodnine, odmerjene od dohodkov, ki se všttevajo v davčno osnovo. Ta donacija za občane ne predstavlja dodatnega stroška, saj gre za dohodnino, ki jo

moramo plačati, vendar pa lahko del te namenimo organizacijam po lastni izbiri. Obrazec zahteve za namenitev dela dohodnine za donacije ter druge predpise in navodila najdete na spletni strani Finančne uprave RS: www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Letna_odmera_dohodnine/Obrazci/Zahteva_za_namenitev_dela_dohodnine_za_donacije.pdf.

Vložena zahteva velja do preklica ali do spremembe zahteve. To pomeni, da zavezancu za dohodnino ni treba vsako leto vlagati nove zahteve. Vloži jo le takrat, ko jo vlaga prvič ali če želi del dohodnine za donacije nameniti komu drugemu. Čebelarjem predlagamo, da dovoljeni del dohodnine namenijo za delovanje naše organizacije. Naša davčna številka je 81079435.

ČZS

V letu 2017 davčna osnova le 40 % pavšalne ocene dohodka na panj

V Uredbi o lestvici KD je določena pavšalna ocena dohodka na čebelji panj za obdobje 2017–2019 v višini 17,00 EUR na čebelji panj. **Glede na to, da ZUKD-2 v prehodni določbi določa, da se v letu 2017 pavšalna ocena dohodka na panj pripiše v vrednosti 40 %, v letu 2018 v vrednosti 55 % in v letu 2019 v vrednosti 75 % pavšalne**

ocene dohodka na panj, ugotovljene po ZUKD-2, znaša v letu 2017 pavšalna ocena dohodka na panj 6,80 EUR (40 % od 17 EUR/panj). V dohodek se všteta 70 % pavšalne ocene dohodka na panj (71. čl. ZDoh-2). Iz navedene ga sledi, da znaša **v letu 2017 davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov od pridelave v panjih 4,76 EUR/panj (70 % od 6,80 EUR/panj).** Pri tem je treba upoštevati, da je prvih 40 panjev vedno oproščenih plačila dohodnine (8. točka 26. člena ZDoh-2). Če

ima kmečko gospodarstvo zavezanca v uporabi do 40 panjev, zavezančeva pridelava v panjih ni obdavčena, kar pomeni, da lahko prodaja proizvode iz čebelarstva (npr. med, matični mleček, cvetni prah, čebelji sirup, matice, čebelje družine) neobdavčeno. Prav tako lahko prodaja neobdavčeno čebelar, ki ima več kot 40 panjev, vendar skupaj s katastrskim dohodkom ne dosega 200 EUR dohodka iz osnovne kmetijske dejavnosti.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Primer izračuna dohodka iz čebelarstva: Kmečko gospodarstvo ima v lasti 140 čebeljih družin (stanje v registru čebeljakov na 30. 6. leta, za katerega se ugotavlja davčna osnova). 40 čebeljih družin se izvzame iz obdavčitve, ocena dohodka od 100 čebeljih družin se šteje v osnovo

za odmero dohodnine. $100 \text{ ČD} \times 4,76 \text{ EUR (70 \% od 6,80 EUR)} = 476 \text{ EUR}$. Ocena dohodka od 140 čebeljih družin za leto 2017 znaša 476 EUR. Ocena dohodka iz čebelarstva se pripiše lastniku čebeljih družin. Če je lastnikov znotraj enega kmečkega gospodarstva več, se pripiše vsake-

mu sorazmerni del glede na število vpisanih panjev. 40 čebeljih družin se odšteje vsem članom kmečkega gospodarstva skupaj in ne vsakemu čebelarju znotraj kmečkega gospodarstva. Koliko dohodnine bo plačal posamezni čebelar, pa je odvisno od vseh njegovih dohodkov.

Dan shem višje kakovosti in medeno kosilo

Kaj prepriča potrošnika o nakupu? Zakaj evropske sheme kakovosti? Kateri so prednosti? Odgovore na vsa ta vprašanja in tudi na druga boste prejeli na posvetu ob Dnevu shem višje kakovosti. Ta bo letos v **sredo, 15. novembra 2017, ob 10. uri v čebelarstvu centru na Brdu pri Lukovici**. Letošnji Dan shem višje kakovosti bo potekal v okviru projekta Promocije shem kakovosti, zato bodo glavna tema srečanja evropske sheme kakovosti na področju medu.

Program posveta ob dnevu shem višje kakovosti:

- Pozdravni nagovori predsednika ČZS Boštjana Noča in gostov.
- **Predstavitel novega filma o pridobivanju medu in evropskih shemah kakovosti.**
- Nataša Lilek: Je vaš med dovolj kakovosten, da pridobi evropski znak kakovosti? Kakšne so zahteve?
- Nataša Lilek: Izsledki zunanjih kontrol certifikacijskega organa (stanje na terenu).
- Tanja Magdič: Sheme kakovosti – predstavitev dejavnosti promocije shem kakovosti in možnosti za vključevanje čebelarjev.
- Trženje v praksi profesionalnega in hobi čebelarja.
- Razprava: pobude in vprašanja.

Kulinarično medeno doživetje in novinarska konferenca

Posvet bomo začeli s kosilom, sestavljenim iz zaščitene kmetijske pridelke, in predstavitev široke možnosti uporabe bogastva arom medu v kulinariki in novinarsko konferenco. **Vabljeni!**

PROGRAM, FINANCIRAN
S PRISPEVKOM
EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE,
KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE
KMETIJSKE PROIZVODE

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Strokovna razprava – Pomen embalaže za trženje

Del posveta bo tudi **strokovna razprava**, na kateri bomo skušali predstaviti **pomen embalaže za trženje čebeljih pridelkov in izdel-**

kov. Na strokovni razpravi bomo skušali odgovoriti na vaša vprašanja, kakšno embalažo izbrati in kakšno vlogo ima embalaža pri nakupnem procesu odločanja potrošnika. Kaj pa razvoj lastne emba-

laže: Se splača in kako se ga lotiti? Predstavili pa bomo tudi, kakšne so zahteve, povezane z označevanjem čebeljih pridelkov in izdelkov. Kdo vse bodo naši gostje, bomo objavili na spletni strani ČZS.

Predstavitel evropskih shem kakovosti na 11 lokacijah po Sloveniji

Razmišljate, da bi se pridružili najboljšim? Vabimo vas na predstavitev projekta Evropske sheme kakovosti medu, ki bo potekala v novembru na

11 lokacijah po Sloveniji (preglednica spodaj). Kakovostne sheme na področju pridelave medu pomenijo priložnost tako za proizvajalca (čebelarja) kot tudi za potrošnika. Na srečanjih vam bomo predstavili, kaj pomeni vključevanje v shemo kakovosti, kako poteka promocija evropskih shem kakovosti Slovenskega medu, Kočevske-

ga gozdnega medu in Kraškega medu ter kako in zakaj se splača vključiti.

PROGRAM, FINANCIRAN
S PRISPEVKOM
EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE,
KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE
KMETIJSKE PROIZVODE

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Datum	Ura	Območje	Lokacija
6. nov.	16.00	Podravje	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj
7. nov.	16.00	Koroška	Gostišče Rifel, Trg 2, Prevalje
7. nov.	16.00	Gorenjska	Čebelarstvo center Gorenjske (ČRIC), Rožna Dolina 50a, Lesce;
8. nov.	16.00	Primorska	Bar Karavla, Cesta IX. korpusa 112, Solkan
9. nov.	16.00	Ljubljana in Zasavje	ČZS, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica
9. nov.	16.00	Pomurje	KGZ Murska Sobota, Štefana Kovača 40, Murska Sobota
21. nov.	16.00	Podravje	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče
14. nov.	16.00	Dolenjska in Bela krajina	Center biotehnike in turizma Grm Novo mesto, Sevnica 13, Novo mesto
21. nov.	16.00	Posavje	OŠ Leskovec pri Krškem, Pionirska cesta 4, Leskovec pri Krškem
23. nov.	16.00	območje Celja	Gasilski dom v Mozirju, Savinjska cesta 29, Mozirje
30. nov.	16.00	Notranjska in obalno-kraško območje	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani

Interesenti za čebelarske mojstre

ČZS nadaljuje zbiranje prijav interesentov za pridobitev naziva čebelar-

ski mojster. Usposabljanje za pripravo na izpite bo v prihodnje izvedeno samo, če bo skupina zainteresiranih čebelarjev dovolj velika. Ko bomo zabeležili zadostno število zainteresira-

nih, bomo predvidoma decembra 2017 za vse pripravili informativni sestanek v sodelovanju z OZS. Prijave zbiramo na e-naslovu: marko.borko@czs.si.

ČZS

Regijski posveti v letu 2017

V letošnjem letu bodo regijski posveti izpeljani nekoliko drugače kot pretekla leta. Na vseh lokacijah regijskih posvetov ne bo prisoten predsednik ČZS. Na tistih lokacijah, kjer predsednika ČZS ne bo, bo prisoten eden izmed podpredsednikov ČZS. Regijski posveti bodo potekali na vseh lokacijah po zaključku predstavitev evropskih shem kakovosti, ki bo potekala ob 16.00 uri. Datumi in kraji letošnjih regijskih posvetov:

1. **podravska ČD (ZČD Ptuj)** – ponedeljek, **6. novembra 2017**, v prostorih Restavracije Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj;
2. **koroška ČD** – torek, **7. novembra 2017**, v gostišču Rifel, Trg 2, Prevalje;
3. **gorenjska ČD** – torek, **7. novembra 2017**, v prostorih Čebelarstva centra Gorenjske (ČRIC), Rožna Dolina 50a, Lesce;
4. **primorska ČD** – sredo, **8. novembra 2017**, v Baru Karavla, Cesta IX. korpusa 112, 5250 Solkan;

5. **ČD ljubljanskega in zasavskega območja** – četrtek, **9. novembra 2017**, v prostorih Čebelarstva centra Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica;
6. **pomurska ČD** – četrtek, **9. novembra 2017**, v prostorih KGZ Murska Sobota, Štefana Kovača 40, Murska Sobota;
7. **podravska ČD (ČZD Maribor)** – ponedeljek, **13. novembra 2017**, v prostorih Pohorske vile, Pivola 8, Hoče;
8. **dolenjska in belokranjska ČD** – torek, **14. novembra 2017**, v prostorih Centra biotehnike in turizma Grm Novo mesto, Sevno 13, Novo mesto;
9. **posavska ČD** – torek, **21. novembra 2017**, v prostorih OŠ Leskovec pri Krškem, Pionirska cesta 4, Leskovec pri Krškem;
10. **ČD celjskega območja** – četrtek, **23. novembra 2017**, v gasilskem

domu v Mozirju, Savinjska cesta 29, 3330 Mozirje;

11. **ČD notranjskega in obalno-kraškega območja** – četrtek, **30. novembra 2017**, v OŠ Dekani, Dekani 32, 6271 Dekani.

Dnevni red regijskih posvetov čebelarskih društev v letu 2017:

- Pozdravni nagovor predstavnika ČZS.
- Poročilo o realizaciji delovnega načrta ČZS za leto 2017.
- Predstavitev predloga delovnega načrta ČZS za leto 2018.
- Pobude in razprava.

Prosimo vas, da vsa odprta vprašanja/pobude, ki bi jih želeli obravnavati na regijskem posvetu, pošljete tri dni pred predvidenim regijskim posvetom na e-naslov: matej.mandelj@czs.si, da se bomo lahko do njih opredelili in se na njih pripravili.

ČZS

Članarina Čebelarstva Slovenije za leto 2018

Upravni odbor Čebelarstva Slovenije je na svoji 8. redni seji, 12. oktobra 2017, sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2018, ki ostane enaka kot v preteklih letih, in sicer: enotna članarina ČZS za leto 2018 je 36 EUR. Znižana članarina za člane, starejše od 80 let, ter za čebelarje invalide 1. stopnje je 20 EUR, znižana članarina za učence, dijake in študente je 15 EUR,

za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) pa 10 EUR.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarskih društev prosimo, da članarino zberejo najpozneje do konca januarja 2018 ter jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. SI56 0318 6100 2214 727. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro svojega društva. Naročnina za *Slovenskega čebelarja* za naročnike nečebelarje za leto 2018 je 45 EUR, za tujino pa 50 EUR. Posamezna številka SČ stane 4 EUR za člane, za nečlane pa 7 EUR. Blagajnikom in

vodstvom čebelarskih društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

Da bi v našo organizacijo – Čebelarsko zvezo Slovenije – vključili čim več čebelarjev, je upravni odbor ČZS sklenil, da čebelarskemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine ČZS pripada nagrada v vrednosti 21 EUR. Za nove člane torej društva v letu 2018 nakažejo ČZS 15 EUR, razliko do enotne članarine v vrednosti 21 EUR pa obdržijo kot nagrado.

ČZS

Dan apiterapije v Mariboru

V petek, **10. novembra, ob 16.00** vas vabimo na Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede v Mariboru (Pivola 10), da se udeležite tradicionalnega Dneva apiterapije, ki ga pripravlja ČZS, JSSČ, v sodelovanju s ČZD Maribor. **Predvideni program:**

16.00–16.10: Uvodni pozdrav;

16.10–16.30: Predstavitev knjige *Brez čebel ne bo življenja* (poudarek na delu o apiterapiji) – **Boštjan Noč**;

16.30–17.30: Čebelji strup: od alergijske reakcije do uporabe – **dr. Thomas Gloger**, Nemčija (predavanje bo prevajano);

17.30–18.00: Propolis v vodni raztopini – dr. Thomas Gloger, Nemčija (predavanje bo prevajano);

18.00–18.45: Uporaba čebeljega strupa: praktične izkušnje Miljena Bobića – **Miljen Bobić**, Nemčija (predavanje bo v hrvaškem jeziku);

18.45–19.30: Novosti na področju apiterapije na Apimondi 2017 – **Franc Šivic**.

Vljudno vabljeni! Vstop je prost!

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Ureditev vpisa v Register kmetijskih gospodarstev

Ob uveljavljanju izplačila škod v čebelarstvu se je izkazalo, da je še vedno kar nekaj čebelarstev (tudi čebelarstvo brez zemlje se šteje za kmetijo), ki nimajo urejenega vpisa v Register kmetijskih gospodarstev (RKG). Najpogostejše napake na čebelarstvih kmetijah so, da je na naslovu stalnega prebivališča nosilca KMG-MID-a več števil, KMG-MID, da nosilci nimajo določenih namestnikov kmetije, vpisanih članov

Uporaba vezane knjige računov po 31. 12. 2017

Vse tiste čebelarje, ki so zavezani izstavitvi računov (opravljajo dopolnilno dejavnost, vodijo knjige, so zavezanci za DDV ...) in uporabljajo vezano knjigo računov, obveščamo, **da so**

Delavnica fotografiranja čebeljih pridelkov

Čebelarje, ki ste izkušeni fotografi ali pa bi želeli izpopolniti svoje znanje, vabimo na delavnico fotografiranja

Predstavitve knjige *Brez čebel ne bo življenja*

Vabimo vas na tematski večer v Čebelarstvo knjižnico Janez Golčnik v Čebelarstvu centru Slovenije, v okviru katerega

Ste že pridobili NPK čebelar/čebelarka?

Poklicna kvalifikacija je po Zakonu o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah delovna poklicna oziroma strokovna usposobljenost, potrebna za opravljanje poklica, in je priznana kot nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK). Predstavitveni video Centra RS za poklicno izobraževanje o NPK čebelar/čebelarka si lahko ogledate na povezavi: www.youtube.com/watch?v=782Dxz36Ztw.

kmetije itd. Za kmetijo, ki uveljavlja ukrepe skupne kmetijske politike (kamor sodijo tudi finančna pomoč za namoščilo škod v čebelarstvu, tehnična pomoč čebelarjem, ukrep menjave matic itd.), mora **nosilec kmetije (KMG MID-a) izmed članov kmetije določiti namestnika ali namestnico nosilca.**

To, da vam je bila dodeljena številka KMG MID, še ne pomeni, da je vpis urejen, saj se je vmes zakonodaja spremenila in se lahko na vašem KMG MID-u pojavljajo napake.

Svetujemo vam, da si vsi, ki vpisa še niste uredili, **uredite vpis v RKG na**

v pripravi spremembe zakona o davčnem potrjevanju računov, po katerih bi se izdajanje računov iz vezane knjige računov podaljšalo do nadaljnjega. V predlogu je tudi, da se spremeni rok za sporočanje podatkov davčnemu organu. Skladno z veljavno zakonodajo je treba vsak račun, izdan preko VKR,

čebeljih pridelkov pod vodstvom fotografa Simona Koležnika. Delavnica bo potekala na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici v sredo, 8. 11. 2017, od 16. uri. Trajala bo predvidoma tri do štiri ure. Udeležba je brezplačna in omejena na 20 oseb. Udeleženci delavnice

bomo predstavili novo knjigo *Brez čebel ne bo življenja*. Eden od vodilnih avtorjev knjige Peter Kozmus bo v četrtek, 9. 11. 2017, ob 17. uri predstavil glavne zanimivosti iz knjige, kot so razlogi za izginjanje čebel, države z najbolj onesnaženim me-

Prek svetovalnega postopka certificiranja lahko NPK čebelar/čebelarka pridobite pri ČZS. Svetovalni postopek pridobivanja NPK čebelar/čebelarka je namenjen:

- odraslim, ki imajo poklicne kompetence iz čebelarstva (izkušnje, znanje, spretnosti), vendar nimajo javno veljavne listine;
- tistim, ki želijo napredovati v poklicni karieri;
- povečevanju poklicne mobilnosti;
- izpolnjevanju zahtev pri registraciji za vzrejevalca matic;
- izpolnjevanju zahtev pri neka-

upravni enoti, ki vam bo z izpisom iz Registera kmetijskih gospodarstev potrdila, da na vašem KMG MID-u ni več napak. Če ne veste ali niste prepričani, ali imate vpis urejen ali ne, lahko to preverite preko javnega pregledovalnika grafičnih podatkov <http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>, kamor vnesete svoj KMG MID. Navodila, kako preverite urejenost vpisa, najdete tudi na spletni strani ČZS: www.czs.si/objave_podrobno/6281. Urejenost vpisa lahko preverite tudi na upravnih enotah ali se obrnete na svetovalce JSSČ.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

potrditi v roku desetih dni po izdaji. Z novelo zakona se čas za sporočanje podatkov podaljša, in sicer bodo zavezanci, ki uporabljajo vezano knjigo računov, davčnemu organu dolžni poslati podatke o izdanih računih do desetega v mesecu za pretekli mesec.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

se zavežejo, da fotografije brezplačno odstopijo v uporabo ČZS za namene promocije v različnih medijih in oblikah. Obvezne so prijave pri ge. Dimc: info@czs.si, 01/729 61 00.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

dom ter katere države nudijo čebelarjem največ podpore. Udeležba na tematskem večeru je brezplačna, zaradi organizacijskih razlogov pa prosimo, da svoj prihod sporočite na info@czs.si. Vabljeni!

ČZS

terih razpisih oz. ukrepov (npr. mladi prevzemnik kmetije).

Temeljni pogoj za vstop v svetovalni postopek za pridobitev NPK čebelar/čebelarka je, da čebelarite najmanj tri leta z najmanj petimi čebeljimi družinami pod mentorstvom izkušenega čebelarja. Če si tudi sami želite pridobiti NPK čebelar/čebelarka, vas vabimo na predstavitveni sestanek, ki bo v četrtek, 9. novembra 2017, od 16. do 17. ure v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici.

Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja pri ČZS

Vabilo na Dan čebelarkega turizma

Vabimo vas, da se **v petek, 1. decembra 2017, ob 15.00** udeležite **posveta ob dnevu čebelarkega turizma, ki bo potekal v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici**. ČZS, JSSČ, v sodelovanju s komisijo za čebelarstvo kulturno dediščino že tradicionalno organizira dogodek na temo čebelarkega turizma. To je odlična priložnost za spoznavanje dobrih praks čebelarkega turizma in možnosti, ki nam jih ponuja tovrstna dejavnost. Program posveta:

- Uvodni pozdrav in beseda gostov.
- Predstavitev dobrih praks čebelarkega turizma:

- Kako je nastala Medena pravljica – predstavitev ge. Darje Šolar, mlade prevzemnice čebelarstva, lectarstva in apiturizma Šolar,
- Pestrost ponudbe čebelarkega spominkov – izdelki iz gline in drugi izdelki ustvarjalke ge. Andreje Stankovič.
- Predstavitev čebelam prijazne občine in podelitev priznanj za čebelam najprijaznejšo občino 2017.
- Predstavitev prenovljene spletne strani sekcije za čebelarstvo turizem pri ČZS in predstavitev sodelovanja med ČZS, sekcijo za

čebelarstvo turizem in STO – ga. Danijela Ambrožič, g. Blaž Ambrožič in predstavnik STO.

- Vabilo na praznovanje prvega svetovnega dne čebel v Žirovnici in predstavitev projekta Čebelarstvo turizem šestih občin – Bee Our Guest – g. Matjaž Koman.
- Predstavitev Slovenije na kongresu Apimondie v Turčiji.
- Razglasitev rezultatov natečaja »Naj čebelarstvo spominek in darilo«.
- Kulturni program.
- Ogled razstave čebelarkega spominkov in daril.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Povabilo na 2. festival čebelarkega pesmi – Lukovica 2017

Pri ČZS smo se v sodelovanju z Občino Lukovica odločili organizirati 2. Festival čebelarkega pesmi. Na ta na-

čin želimo moške, ženske in mešane pevske skupine spodbuditi k izvajanju sicer številnih, vendar malo znanih pesmi s čebelarstvo vsebino, skladatelje pa k pisanju novih. Festival bo potekal v petek, 1. decembra 2017, ob 18. uri v Kulturnem domu Janka Kersnika v Lukovici (v stavbi Občine Lukovica).

Podroben program festivala bomo objavili na spletni strani ČZS v mesecu novembru. Organizator si pridružuje pravico do spremembe programa. Vljudno vabljeni, da se udeležite kulturnega dogodka!

Čebelarstvo zveza Slovenije

Povabilo vsem čebelarkega društvom k sodelovanju pri nastajanju monografije o zgodovini organiziranosti slovenskih čebelarjev

Navedena naloga je zahtevna, saj terja pridobitev in ureditev verodostojnih podatkov o zgodovini posameznega čebelarkega društva, pri čemer je potrebno dobro poznavanje zgodovine in virov, vsebino monografije pa je možno pripraviti le v tesnem sodelovanju s čebelarkega društvi. Večina čebelarkega društev vestno skrbi za te

podatke in jih objavlja v priložnostnih zbornikih.

Navodila za zbiranje podatkov so vsa društva prejela na elektronske naslove predsednikov društev, vključno z vsemi kontakti članov delovne skupine za posamezno društvo. Na vas se obračamo s prošnjo, da zberete **verodostojne podatke** o dosedanji organiziranosti čebelarjev vašega čebelarkega društva, in jih **pošljete članu delovne skupine** za vaše društvo, **najkasneje do 30. novembra 2017**. S tere na smo prejeli tudi povratno informacijo, da vsa društva teh navodil niso prejela. Razlog je v tem, da na ČZS (na elektronski naslov barbara.dimc@czs.

si) niste sporočili spremembe naslova za elektronsko pošiljanje obvestil. **Prosimo vas, da vsa društva, ki niste prejela navodil za zbiranje vsebin pri monografiji, takoj posredujete vaše elektronske naslove, kamor želite prejemati obvestila ČZS.**

Čebelarstvo zveza Slovenije

Delavnica o predelavi propolisa

Vabimo vas na delavnico o predelavi propolisa pod vodstvom čebelarkega mojstra Vlada Pušnika, ki bo potekala

v soboto 18. oktobra in 9. decembra v Čebelarkega centru Slovenije od 9. do 12. ure. Na delavnici boste prisluhnili predstavitvi ter praktičnemu prikazu predelave propolisa v različne izdelke ter sodelovali pri izdelavi. Na delavnico, lahko sprejmemo najmanj 30 in

največ 40 udeležencev. Ceno delavnice bomo objavili na spletni strani ČZS v začetku novembra. Prijave sprejemamo najkasneje do pet dni pred delavnico na: info@czs.si, 01/729 61 00, 041/370 409 (ga. Dimc).

ČZS

Oglaševanje na spletni strani ČZS

Zaradi velikega zanimanja oglaš-

valcev je na spletni strani ČZS omogočen poseben prostor za spletno oglaševanje. Obisk spletne strani ČZS je zelo velik, saj jo povprečno na mesec obišče več kot 54.000 obiskovalcev, ki skupaj

opravijo več kot 2.000.000 klikov. Vse morebitne oglaševalce vabimo, da svoj interes sporočijo na e-naslov: matej.mandelj@czs.si.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Izobraževanja in usposabljanja svetovalcev specialistov v letu 2018

JSSČ, ČZS, želi s tem obvestilom pri čebelarških društvih in območnih čebelarških zvezah preveriti potrebo po izvedbi usposabljanj in svetovanj

v organizaciji njenih svetovalcev specialistov s področja varne hrane, tehnologije in ekonomike čebelarjenja. V programu JSSČ kot tudi v programih PRO in ONS za leto 2018 je predvideno tudi določeno število posameznih usposabljanj in svetovanj (v preglednici), ki bodo po načelu enakomerne zastopanosti območij potekala po vsej

Sloveniji. Povratna informacija s terena nam bo pomagala pri načrtovanju usposabljanj, zato vas vabimo, da svoje morebitne potrebe najpozneje do 20. novembra 2017 sporočite g. Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si, si ali po pošti na naslov ČZS.

JSSČ

Tehnologija čebelarjenja
Apitehnični ukrepi
Delavnica za uporabo spletnih aplikacij za vnos in registracijo stojišč – SIRIS, GERK za upravljavce pašnih redov
Tehnologija čebelarjenja z različnimi vrstami listovnih panjev
Pridelava in predelava voska
Ekonomika čebelarjenja
Izdelava razvojnih načrtov
Možnosti pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev
Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarška zakonodaja s področja prodaje in trženja

Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov
Varna hrana
Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu
Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV
Označevanje in tehnologija pridelave medu
Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu
Označevanje in tehnologija pridelave propolisa
Svetovanje s področja varne hrane
PRO in ONS
Čebelje paše v Sloveniji
Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele

Priprava načrta za čebelarška usposabljanja v programskem letu 2018

ČZS želi pri čebelarških društvih in območnih čebelarških zvezah preveriti potrebo po izvedbi čebelarških usposabljanj. Povratna informacija s terena nam bo pomagala pri oblikovanju načrta usposabljanj v okviru ukrepa »Usposabljanje čebelarjev« iz Uredbe ukrepov na področju čebelarstva v programskem letu 2018. Zato vas prosimo, da svoje morebitne potrebe najpozneje do 20. 11. 2017 sporočite g. Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si, si ali po pošti na naslov ČZS. Glede na razpoložljivo število ur usposabljanj in zbranih povratnih informacij bomo po načelu enakomerne zastopanosti območij usposabljanja razporedili po vsej Sloveniji. Čebelarška društva lahko pri tem predlagajo katero koli temo, obseg ur oz. obliko izvedbe. Na razpolago pa

so tudi teme usposabljanj v naslednjih vsebinskih sklopih:

Biologija in oskrba čebeljih družin
Izbrana poglavja biologije čebel
Oskrba čebeljih družin skozi leto
Oskrba čebeljih družin za uspešno prezimovanje
Vzreja matic
Vzreja čebeljih matic
Vzreja čebeljih matic – delavnica
Čebelje paše
Prepoznavanje medovitih rastlin
Gozdne paše
Sadjarstvo in čebelarstvo
Terenski ogledi medonosnih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja
Podjetništvo in trženje
Čebelarški turizem
Medena kulinarika – delavnica
Apiterapija
Zgodovina čebelarstva

Tečaji za čebelarje začetnike

ČZS razpisuje tečaje za čebelarje začetnike, ki bodo predvidoma pote-

kali od januarja do junija 2018 (teorija in praksa). Območne čebelarške zveze oz. čebelarška društva naj vlogo za izvedbo tečaja pošljejo najpozneje do 20. 11. 2017 g. Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si ali po pošti na naslov ČZS. Vloga mora vsebovati podatke o predvidenem kraju izvedbe tečaja in podatke za stik čebelarškega društva. V njej lahko navedete morebitne izvajalce učnega načrta tečaja v svojem okolju. Zaradi omejenih zmoglosti bo potrjen največ en tečaj na volilni okoliš ČZS. Območne zveze in ČD prosimo, da se glede določitve lokacije tečaja v posameznem volilnem okolišu opredelijo do regijskega posveta oz. najpozneje do navedenega skrajnega roka. Po koncu razpisa, ko bo znan dokončen razpored tečajev v programskem letu 2018, bo v Slovenskem čebelarju in na spletni strani ČZS objavljen razpis za zbiranje prijav zainteresiranih kandidatov za tečaje.

Komisija UO ČZS za izobraževanje

Delavnice terenskih svetovalcev JSSČ

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
3. nov.	17.00	Uporaba spletnih aplikacij v čebelarstvu	Brane Borštnik	Levstikov dom v Velikih Laščah	g. Borštnik 031/336 905
9. nov.	18.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Anton Sušl	Krajevna skupnost Solkan	g. Šuligoj 041/583 596
10. nov.	17.00	Uporaba spletnih aplikacij v čebelarstvu	Franc Podrižnik	Gostišče Vrbovec, Savinjska cesta 4, Nazarje	g. Podrižnik 041/420 821
13. nov.	17.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Brane Borštnik	Gasilski dom Stična, Stična 144	ga. Pevec 031/351 121
15. nov.	18.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ in uporaba spletnih aplikacij v čebelarstvu	Rajko Anzeljc	predavalnica št. 10, Ljudska univerza Postojna (stara šola), Ljubljanska cesta 2, Postojna	g. Posega 031/280 247
16. nov.	18.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ in uporaba spletnih aplikacij v čebelarstvu	Anton Sušl	Večnamenski center Cerkno	g. Pegan 031/292 577
19. nov.	15.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Franc Kobe	Kmetijska šola Grm Novo mesto	g. Kobe 041/940 606

Urn timer usposabljanj v novembru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani

www.czs.si. **VF NVI izvaja** znotraj Programa izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel izobraževanja v naslednjih vsebinskih sklopih: **1. sklop:** Prepoznavanje bolezenskih znakov bolezni pri čebelih družinah; **2. sklop:** Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebelih družinah; **3. sklop:** Ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze; **4. sklop:**

Poznavanje zdravil za zdravljenje bolezni pri čebelih družinah, sledljivost nabave in uporabe zdravil, ustrezno shranjevanje zdravil in neškodljivo odstranjevanje neporabljenih zdravil; **5. sklop:** Pravilna uporaba zdravil za zdravljenje bolezni pri čebelih družinah, vodenje in hranjenje evidenc; **6. sklop:** Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
6. nov.	16.00	4. sklop *	Alenka Jurić	Čebelarški dom Slivnica, Slivnica 11, Gorica pri Slivnici	g. Mastnak 041/736 197
7. nov.	16.00	5. sklop *	mag. Vida Lešnik	Športni paviljon Sv. Vid – Vuzenica	g. Žvikart 031/375 107
8. nov.	17.00	Oskrba čebelih družin med letom **	Marija Sivec	Okrepčevalnica Šprajcar, Britof 338, Britof	g. Tiringner 041/971 121
8. nov.	17.00	Delavnica o uporabi spletnih aplikacij (vnos in registracija stojišč, SIRIS, GERK)	Vlado Auguštin	Čebelarški dom Sela pri Otovcu, Sela pri Otovcu 25	g. Milinkovič 030/604 090
9. nov.	16.00	3. sklop *	Alenka Jurić	Kmetijska zadruga Petrovče, Petrovče 1, Petrovče	ga. Jurić 041/900 005
9. nov.	17.00	2. sklop *	mag. Ivo Planinc	Park vojaške zgodovine, Kolodvorska 51, Pivka	g. Dolgan 040/757 694
9. nov.	17.00	Predstavitve knjige <i>Brez čebel ne bo življenja</i> in predstavitev dogajanja na Apimondi v Turčiji	dr. Peter Kozmus	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Vrtačnik 040/459 845
10. nov.	17.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Razvojni center narave, Bistriška cesta 65, Poljčane	g. Rojs 041 826 690
13. nov.	16.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	KGZS Murska Sobota, Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota	g. Rožman 041 751 824
13. nov.	18.00	Oskrba čebelih družin med letom **	Brane Borštnik	Gasilski dom Stična, Stična 144	ga. Pevec 031/351 121
14. nov.	17.00	Vzreja čebelih matic **	dr. Stanislav Kapun	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinec 041/818 705
15. nov.	16.00	Delavnica o uporabi spletnih aplikacij (vnos in registracija stojišč, SIRIS, GERK)	Vlado Auguštin	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	g. Auguštin 040/436 518
16. nov.	17.00	Predstavitve knjige <i>Brez čebel ne bo življenja</i> in predstavitev dogajanja na Apimondi v Turčiji	Boštjan Noč	ČRIC Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Stušek 041/762 651
16. nov.	17.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Park vojaške zgodovine Pivka	g. Dolgan 040/757 694

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
17. nov.	16.00	Oskrba čebeljih družin med letom **	Franc Podrižnik	Bar Veseljak«, Šolska ulica 10a, Slovenj Gradec	g. Jelen 041/522 230
18. nov.	17.00	Čebelarstva opravila skozi leto s poudarkom na kontroli varoj	Josef Ulz	Kulturno in upravno središče Sv. Jurij ob Ščavnici, Ulica Bratka Krefta 14, Sveti Jurij ob Ščavnici	g. Žinkovič 031/524 792
22. nov.	16.30	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Gostilna Nada, Šratovci 6, Radenci	g. Tkalčič 051/341 830
22. nov.	18.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tanja Magdič	Gostilna Nada, Šratovci 6, Radenci	g. Tkalčič 051/341 830
24. nov.	17.00	Apiterapija **	Franc Šivic	V prostorih občine Rogatec, Pot k ribniku 4, Rogatec	g. Pavlovič 040/814 270
24. nov.	17.00	Oskrba čebeljih družin med letom **	Franc Podrižnik	Gasilski dom Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
30. nov.	17.00	Izbrana poglavja iz biologije čebel **	dr. Maja Smodiš Škerl	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24

* Program izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel (vsi izvajalci so dr. vet. med.), ** Usposabljanja iz Programa ukrepov na področju čebelarstva

Hladna jesen je pravi čas za nakup vetrovke

Na voljo so oblačila za prosti čas. Naročila sprejemamo v tajništvu ČZS na 041/370 409, 01/729 61 00 ali barbara.dimc@czs.si. Oblačila pošljemo tudi po pošti.

Tajništvo ČZS

Artikel	Cena v EUR z DDV
polo majica (moška in ženska)	18,30
majica (moška in ženska)	15,30
vetrovka (moška in ženska)	60,70
kapa	7,9

Čebelarstva oprema Seražin

Nudimo:

- Čebelnjake
- Panje
- Točila
- Pripomočki za odkrivanje satov
- Opremo za rokovanje s sodi
- Predelavo kamionov

Obiščite nas na spletni strani:

www.cebelska-oprema.si

e-mail: boris@serazin.si

tel: 041-728-119

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek-petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
Sobota 8.00–12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

APIS MED®

ČEBELARSTVO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
ob sobotah zaprto

apis.med93@gmail.com

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,20 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 7,00 EUR/kg. ■ Priznana vzrejališče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo naročila. ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v prahu v zaprtih plastičnih vrečah. Sati morajo biti prešteti, sicer menjava ne bo mogoča.

• Panji so izdelani natančno in kakovostno. • Kakovostna izdelava po ugodni ceni. • Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

KIPGO
ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
☎ (01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

MODELI
ZA
VLIVANJE
SVEČ

-PANJI
-OPREMA ZA
PANJE
-SATNICE
-ZAŠČITNA OPREMA
-OSTALI ČEBELARSKI
PRIPOMOČKI
-OPREMA IN
PRIPOMOČKI ZA
ODKRIVANJE
SATOV
-TOČILA
-CEDILA
-OPREMA ZA
SEGREVANJE
MEDU
-OPREMA ZA
POLNJENJE
MEDU
-EMBALAŽA

PARNI TOPILNIKI
VOŠČIN, SONČNI
TOPILNIKI LESENI IN IZ
NERJAVEČEGA
MATERIALA ZA
1 ALT'Z SATA
PREŠE ZA VOŠČINE

IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE: 3S,
4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S,
po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S,
10S, po naročilu 11S
-PANJI AŽ KOZINC
11+3

Čebelarjem z
veljavno člansko
izkaznico priznamo 4%
popusta pri gotovinskem
nakupu v vrednosti nad 50
EUR v naših prodajalnah.

SIRUP ZA
HRANJENJE
ČEBEL

TOPLLOTNE
OMARE ZA
SEGREVANJE
MEDU IN
SUŠENJE
CVETNEGA
PRAHU

TOPLLOTNE
KOMORE NA
KOLESIH

IZOLACIJSKA
PENA ZA
AŽ PANJE

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI

IZPARILNIK
ZA OKSALNO
KISLINO
12 in 220V

EMBALAŽA ZA MED:
-STEKLENA
-PLASTIČNA
-KARTONSKA
-POKROVČKI

NALEPKE ZA MED,
CVETNI PRAH, MEDENE
PIJACE IN PRELEPKE
od 0,28
EUR/POLA

URNIK
BATUJE PE LUKOVICA
pon-pet 8.00-11.30 13.30-17.00
12.30-16.00 13.30-17.00
sob ZAPRTO sob ZAPRTO

ČEBELARSKA OPREMA

Logar

IZDELAVA ČEBELARSKA OPREME IN TRGOVINA
izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK - PETEK:
09.00 – 12.00
13.00 – 17.00
SOBOTA:
V NOVEMBRU ZAPRTO

PESTRA PONUDBA MODELOV
ZA VLIVANJE SVEČ

KALUP ZA VLIVANJE SATNIC
AŽ/LR/D8

art. 6655, 6656, 6657

STERILIZATOR ZA VOSK 35 L
troplažen z izolacijo

art. 3322

TOČILA ZA MED

art. 4400

KUHALNIKI VOŠČIN

art. 3300

LOGAR TRADE D.O.O.
POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 SENČUR

☎ 04 25 19 410
info@logar-trade.si
www.logar-trade.si

Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.
Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme nad 100,00 €, priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.

PRODAM

Sadike evodije, velikosti pribl. 1 m (okolica Sevnice), tel.: 041/581 543.

Medovita drevesa evodije – velikost od 30 do 170 cm, v loncih, tel.: 040/756 888.

Cvetni prah, zamrznjen ali posušen, nabran v neokrnjeni naravi kozjanskih bregov, tel.: 041/215 281.

Cvetni prah, pakiran po 5 kg, zamrznjen, letošnji, tel.: 041/990 360.

Cvetni prah in hojev med (Vuhred), tel.: 02/887 37 33.

Ajdov, akacijev, cvetlični in lipov med, lastne pridelave, možna dostava po vsej Sloveniji, tel.: 040/217 542.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med, letošnji, v kozarcih ali v sodih (Goriška), tel.: 041/881 830.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, ajdov in gozdni med, v sodih ali kozarcih, tel.: 040/723 524.

Akacijev, cvetlični in kostanjev med, sprejemamo rezervacije za spomladanski nakup čebeljih družin na 5 in 7 satih, tel.: 041/354 860.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in ajdov med lastne pridelave, možno dostave do Ljubljane, cena po dogovoru, tel.: 041/252 695.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, dostava po celi Sloveniji, tel.: 041/385 620.

Cvetlični in lipov med, pridelan v Beli krajini, prevzem v Ljubljani, tel.: 051/440 338.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, z analizami, pridelan v največjem čebelarstvu v Sloveniji, ter matični mleček odlične kakovosti, tel. 031/734 905.

Cvetlični med, lastna pridelava, letošnji, pakiran po 30 l, s PVC nepovratno embalažo, možnost dostave, tel.: 041/366 161.

Cvetlični med, večjo količino (Pomurje), tel.: 041/298 199.

Cvetlični in gozdni med (okolica Kočevja), tel.: 041/491 307.

Lipov med, letošnji, pakiran v nepovratni embalaži po 40 kg in 300 kg, zlata medalja v Kopru, tel.: 051/620 777.

Smrekov med v kozarcih po 900 gramov, tel.: 041/805 179.

Kostanjev, gozdni in smrekov med, letošnji, v sodih ali kozarcih, SMGO, tel.: 070/869 248.

Gozdni med v kozarcih ali sodih (Zgornja Savinjska dolina), tel.: 041/299 922.

Različne vrste medu, tel.: 031/269 475.

Različne sorte medu (okolica Moravč), tel.: 041/839 820.

Čebelarje družine z letošnjimi matični in 7 in 9 AŽ-satih ter prevoznico enoto, zabojnik za 12 panjev z družinami, tel.: 031/753 345.

Več čebeljih družin na AŽ- ali LR-satih, lahko s panji, tel.: 040/838 956.

Nekaj lepih čebeljih družin na 10/1 LR-satih, očiščenih varoj in nakrmljenih za zimo (Obala), tel.: 031/830 552.

Čebele z AŽ-panji ali brez, AŽ-satnice, dve prevoznici enoti za AŽ-panje, čebeljak s čebelami ter drugo čebelarstvo opremo (Vrhnika), tel.: 031/880 356.

Nerabljen pobarvane 2/3 naklade in drugo opremo ter okrogle 2-l PVC-pitalnike, tel.: 031/553 293.

AŽ-satnike, vrtane, lepljene in zbite, ter dva AŽ-panja 10S, lipova, ter globoko zamrznjen cvetni prah (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

Lipove AŽ-satnike, kakovostne, lahko tudi zažicene in s satnico, ugodno, tel.: 031/753 345.

10 rabljenih AŽ-panjev 10S, brez zadnjih vrat, ker sem uporabljal izolacijsko peno, tel.: 051/678 102.

Rabljene panje in sprejemam rezervacije za spomladanski nakup čebel (osrednja Slovenija), tel.: 040/728 527.

Nove AŽ 7- in 10-satarje – tudi 3-etažne, možna menjava za čebelarje družine, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Čebelarstva Pislak
www.apiscale.eu samo 95,40 EUR

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin
- spremljanje donosa medicene
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev

041/844-482
Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

Med čebelarstva PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Obveščamo Vas, da pri nas lahko kupite v Sloveniji pridelan matični mleček odlične kakovosti, prav tako pa tudi cvetlični in gozdni med v zeleni količini ali pakiran v kozarce.

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Privabimo čebele!

Bogata ponudba semen medovitih rastlin

VRTNI CENTER KALIA
SEMENARNE Ljubljana

- semena medovitih cvetic in zelišč,
- sadike medovite okrasne drevnine, enoletnic in trajnic.

www.semenarna.si

Semenarna Ljubljana

Ajda

Facelija

Inkarnatka

Premični čebelnjak, zabojnik postavitev na Barju ali v gozdu, tel.: 041/670 726.

Čebelnjak – tovarnjak – na lokaciji pod Krimom ter več Grajševih in drugih panjev, tel.: 041/213 118 (po 4. novembru).

Štirisatno točilo, RSE, rabljeno dve sezoni, ugodno (Ptuj), tel.: 051/380 563.

Kakovostne lipove AŽ-satnike, lahko tudi zažičene in s satnico, ugodno, tel.: 031/753 345.

KUPIM

Mehansko panjsko tehniko, talilnik satja in rabljene 5-, 7- in 10-satne AŽ-panje (Turjak), tel.: 041/698 103.

Izdelava prevoznih čebelnjakov AŽ- in nakladnih

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

www.cebelar.net

PANJ AŽ 10 satni
Cena: **99 eur**

PANJ LR 10 satni
Cena: **75 eur**

PVC POSODA ZA MED 21 l / 30 kg
Cena: **4,50 eur**

PONUDBA VELJA DO RAZPRODAJE ZALOG!
Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

Dr. Gosar

Eko koncentraciji
Ameriški slamnik, rdeča pesa ... Koncentraciji za mešanje z medom z odlično prodajno zgodbo.

Polnjenje medu
Polnjenje medu v priročni embalaži (pomoč pri deklaraciji in dizajnu).

Inhalacija iz panja
Različni inhalacijski seti, s katerimi lahko izvajate inhalacijo aerosola iz panja.

info@dr-gosar.si; www.dr-gosar.si; 041674724

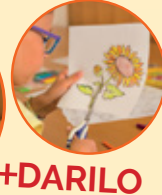
Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,
- odkup voska,
- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

Približajmo otrokom čebelarjenje skozi igro. Naj se bogata čebelarska tradicija nadaljuje z najmlajšimi.

+DARILO
koledar Panjske končnice 2018

ODLIČNO DARILO ZA VAŠE NAJMLAJŠE

Hiška buri domišljijo in spodbuja ustvarjalnost
Vsebina: kompaktni valkarton, 5 sestavnih delov, enostavno sestavljanje, komplet nalepk za barvanje
Dimenzije hiške: 105 x 76 x 117 cm

Za bralce Slovenskega čebelarja **samo 19 eur**
Cena ne vključuje stroškov pošiljanja (4 eur).

INFORMACIJE IN NAROČILA:

✉ medium@medium.si ☎ 04 / 580 50 20
🏠 Medium d.o.o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

V spomin mag. Lidiji Matavž

Foto: Arhiv družine Matavž

Letos spomladi, prav v času, ko se prebujala narava in z njo čebele, ki jim je namenila svojo poklicno pot ter večino svojih misli in dejavnosti, se je od nas poslovila naša draga

kolegica, magistra znanosti Lidija Matavž, doktorica veterinarske medicine.

Vse svoje mnogo prekratko življenje je ostala zvesta rodnemu Prekmurju, kjer se je rodila leta 1960 in kjer je obiskovala tudi šolo in gimnazijo. Študij veterinarske medicine je zaključila leta 1985 na Veterinarski fakulteti v Ljubljani. Bila je prizadevna študentka in se poleg rednega študija vključevala tudi v raziskovalno delo na fakulteti ter za svojo raziskavo leta 1982 prejela študentsko Prešernovo nagrado.

Delovno mesto specialista za področje zdravstvenega varstva čebel na takratnem Veterinarskem zavodu Slovenije, ki se je kasneje preoblikoval v Nacionalni veterinarski inštitut na Veterinarski fakulteti v Ljubljani, je prevzela leta 2001. Svojo raziskovalno pot je nadaljevala v podiplomski magistrski študij, ki ga je končala leta 2008 z zagovorom magistrske naloge, v kateri je ugotavljala zaostanke tetraciklinov v medu pri različnih načinih aplikacije zdravila v panj. Poleg strokovnega dela na tem področju je predano prevzela še druge obveznosti, kot je vodenje Pododbora za izobraževanje rejcev in neveterinarskih delavcev v sklopu Veterinarske fakultete in vodenje kakovosti na enoti Murska Sobota, na začetku letošnjega leta pa je prevzela tudi vodenje enote NVI, za kar je imela že natančno izdelano vizijo delovanja. Zelo rada je delala z mladimi, prihodnjimi veterinarji in jih je z veseljem sprejemala na prakso in uvajala v delo na terenu.

Delo s čebelami jo je zelo navduševalo in želela je čim celovitejši po-

gled na čebele in njihovo zdravstveno problematiko, zato se je udeleževala izobraževanj tako v okviru Veterinarske fakultete kot tudi v tujini. Ob svoji nenehni strokovni rasti je svoje znanje z veseljem posredovala na mnogih delavnicah in predavanjih doma in v tujini. Zadnji dve leti je na svoji enoti gostila veterinarje držav članic povežave Evropske skupnosti v okviru izobraževanja pod nazivom Better Training for Safer Food, ki ga financira Evropska komisija. V Slovenijo so tako prišli mednarodni strokovnjaki, na katere je z odlično organizacijo in prekmursko gostoljubnostjo naredila izredno močan vtis. Kolegica mag. Lidija Matavž je ob vseh naštetih dejavnostih ves čas razmišljala tudi o možnostih znanstvenoraziskovalnega dela. Zgolj s svojim navdušenjem je v ta namen na dvorišču enote NVI Murska Sobota postavila čebelnjak s čebeljimi družinami, namenjenimi raziskovalnemu delu, za katere je tudi sama skrbela. Imela je še mnogo idej za delo v prihodnje. Bila je predana veterinarski stroki in čebelarstvu, še večja vrednota pa je bila zanjo družina, ki je njeno predanost delu cenila, ji stala ob strani in ji pri delu tudi pomagala. V družini je imela trdno oporo tudi v času bolezni, ki pa naše kolegice ni upočasnila, saj je še lani jeseni predavala na Madžarskem in obiskovala predavanja s področja didaktike na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Poleg strokovnega dela se je vključevala tudi v dejavnosti ČZS in uspešno opravila izpit za preizkuševalko in ocenjevalko medu. Zaključila je usposabljanje iz čebelarstva na področju vzreje čebeljih družin in matic, pridobivanja čebeljih pridelkov ter izdelave medenih pijač. Od leta 2009 je sodelovala v komisijah ocenjevanja medu v Pomurju in drugje po Sloveniji, v letu 2010 pa tudi v senzorčni komisiji za ocenjevanje medu na Svetovnem tek-

movanju za najboljši med. Udeležila se je usposabljanja po načelih HACCP, ki ga je organizirala ČZS. V sklopu ČZS je sodelovala tudi v komisiji za preverjanje in potrjevanje NPK čebelar/čebelarica. Da bi čebelarjem čim bolj pomagala v kritičnih trenutkih, ko so se spopadali z zahtevnimi in dolgotrajnimi postopki pri sanaciji kužnih bolezni, je postala tudi uradna cenilka na področju čebelarstva. Za posebne zasluge pri delu v slovenskem čebelarstvu je prejela odličji Antona Janše III. in II. stopnje in zlato priznanje Petra Dajnka. Bila je častna članica upravnega odbora ZČD Pomurja in prejela številne zahvale za dobro sodelovanje s čebelarskimi društvi v Pomurju. V svojem domačem okolju je imela kolegica mag. Lidija Matavž velik strokovni ugled in prepoznavnost. Dobrodošla je bila na vseh čebelarskih druženjih, občnih zborih in podobnem, saj so jo čebelarji z veseljem sprejemali medse.

Sodelavci iz skupine veterinarjev za zdravstveno varstvo čebel na VF NVI svojo kolegico mag. Lidijo Matavž neizmerno pogrešamo. Njena delovna vnema, pozitivna naravnost, vedoželjnost in pripravljenost za nove izzive so nam vzor. Imeli smo še veliko skupnih načrtov za nadaljnje delo, raziskovanje, izobraževanje, druženje, a žal je bila bolezen hitrejša. Skupaj bi nam bilo veliko lažje, za nazaj, draga Lidija, pa se ti iskreno zahvaljujemo za vse, kar si nam dala. Ali če zaključimo z Dantejevimi besedami, »čudno, kako prazen je svet, ko umre en sam človek«.

Delovna skupina veterinarjev za zdravstveno varstvo čebel na VF NVI

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZAČETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- KVALITETNA IZDELAVA (rogličeni spoji, kvaliteten smrekov les),
- MOŽNOST DOSTAVE.

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo Strgar d.o.o. Primičeva ulica 10 a, 1291 Škoflja

Panj izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

Zapustili so nas

EDVARD VAUHNİK
1942–2016

Pri 30 letih si je kupil prvi panj s čebeljo družino, kjer je našel sprostitev po napornem delu. Čebelnjak si je postavil ob hiši in delavnici. Ko sta si z ženo omislila še vinograd v Halozah, tudi tam ni smel manjkati čebelnjak. Svoje znanje je rad prenašal na svoje prijatelje čebelarje, vedno je rad pomagal tako z nasveti kot tudi z dejanji. Živo se spominjamo vsakoletnih tradicionalnih druženj spomladi pri njemu v Dogošah, jeseni pa v Halozah med vinogradi. Bil je član upravnega odbora in s svojim delom prispeval k razvoju in razvitju prapora. ČD je sledilo njegovi zamisli o izgradnji čebelarskega doma s čebelnjakom, ki bo v kratkem realizirana. Prejel je priznanje za 40 let dela v čebelarskem društvu ter odličji A. J. III. in II. stopnje.

ČD Pobrežje - Duplek

IVAN ANTONČIČ
1928–2016

Junija lani smo se poslovili od svojega dolgoletnega člana Ivana. S čebelarjenjem se je srečal že leta 1944 in od takrat skrbel za čebele. Dokler je bil pri moči, je čebela-

ril z 80 čebeljimi družinami v AŽ-panjih. Smukal je cvetni prah in čebelaril na med kot poslovni sodelavec Medexa. Ob smrti je zapustil šest izredno močnih čebeljih družin. Čebelarji smo ga posebno cenili zaradi njegovega dejavnega delovanja v društvu, kot dolgoletnega člana upravnega odbora, blagajnika in praporščaka, dokler mu je to dopuščalo zdravje. Prejel je odličji A. J. III. in II. stopnje, značko za 50 let zvestobe ČZS in listino veterana. Čebelarji se ga bomo spominjali kot skromnega in skrbnega čebelarja. Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

ČD Dobova Kapele

FERDO LASNIK
1926–2016

Ferdo je bil naš najstarejši član. Čebelariti je začel že kot otrok, saj so imeli čebele pri hiši že več rodov. Samostojno je začel čebelariti leta 1950. V našo čebelarsko družino se je včlanil leta 1961. Kmalu se je aktivno vključil v delo organov. Delal je na več področjih. Več let je bil član upravnega odbora, bil je predsednik nadzornega odbora, gospodar družine, mentor čebelarjem začetnikom, praporščak. Za razna dela pri zidanju čebelarskega doma in pomoč pri organiziranju družabnih večerov je dobil priznanje za delo. Za delo in strokovnost je dobil odličji A. J. III. in II. stopnje. Za vse zasluge smo mu leta 2012 izdali plaketo ča-

stnega člana ČD Mežica. Na njegov 91. rojstni dan smo ga položili k večnemu počitku.

Janez Krebs, ČD Mežica

MAKSIMILIJAN VIDMAR
1929–2014

Februarja 2014 smo se poslovili od najstarejšega člana. Rodil se je v Strugah in se po poroki preselil v Grosuplje, kjer je čebelaril z 20 do 50 AŽ-družinami. Bil je član ČD Grosuplje, kjer je bil tudi član nadzornega odbora. Po upokojitvi leta 1982 in vrnitvi v Struge se je včlanil v ČD Dobrepolje, kjer je aktivno sodeloval. Vrsto let je bil član upravnega odbora in predsednik častnega razsodišča. Čebelaril je s približno 20 družinami. Bil je prijeten človek, ki je rad šel v družbo in tudi rad pomagal zlasti mladim začetnikom s kakšno družino ali rojem, pa tudi z nasveti. Prejel je odlikovanje A. J. III. stopnje. Ohranili ga bomo v lepem spominu in veseli nas, da njegovo pot nadaljuje sin.

ČD Dobrepolje

ANTON ERČULJ
1934–2014

Avgusta 2014 smo se poslovili od dolgoletnega člana. Od leta 1983 je bil član čebe-

larskega društva, kjer je aktivno sodeloval in pomagal mladim čebelarjem. Čebelaril je z 10 do 15 AŽ-družinami. Rad je podaril kakšen roj začetnikom in jim svetoval. Za zasluge in delo v društvu je prejel odličje A. J. III. stopnje. Od leta 1999 pa do smrti je bil praporščak. Vedno se je udeležil prireditev in nikoli ni zamudil nobene slovesnosti. Čebelarski prapor je bil v njegovih rokah kot svetinja. Zelo lepo je skrbel zanj. Štiri leta je bil tudi delegat občinske zveze čebelarskih društev Grosuplje. Veseli nas, da bo njegove prijateljice čebele sedaj negoval sin. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Dobrepolje

ANTON ADAMIČ
1937–2016

Junija nas je zapustil dolgoletni član Anton Adamič iz Podgore. Že kot mlad fant se je zapisal čebelam in čebelaril več kot 60 let. Kljub slabim letinam ni nikoli obupal nad svojimi prijateljicami. Vsa ta leta je bil aktiven član društva, kjer je opravljal različne funkcije. Funkcijo blagajnika je opravljal 18 let, 5 let je bil član upravnega odbora in 5 let član nadzornega odbora. Štiri leta je bil tudi član občinske zveze čebelarskih društev. Vse zaupane funkcije je vestno in odgovorno opravljal in nam bil vsem za zgled. Aktivno je sodeloval pri izgradnji šolskega čebelnjaka ob 60-letnici društva. Za priza-

devno delo v ČD Dobropolje in občinski zvezi čebelarских друštev je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Dobropolje

ANTON PRELESNIK

1931–2015

Novembra 2015 smo se poslovili od dolgoletnega člana, ki nas je zapustil v 85. letu starosti, kot najstarejši član društva. Bil je član čebelarskega društva od leta 1988. Od včlanitve v čebelarsko društvo je aktivno sodeloval in se udeleževal vseh predavanj, izletov in bil naš glavni fotograf. Čebelaril je s 5 do 10 družinami. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Dobropolje

ANTON UŠAJ

1933–2017

V aprilu smo se na ozeļjanskem pokopališču poslovili od dolgoletnega člana ČD NG. Anton je bil v čebelarskem društvu zvest in nepogrešljiv čebelar, saj je dosti truda vlagal v usposabljanje mladih čebelarjev. Sodeloval je tudi pri postavitvi učnega čebelnjaka na OŠ Frana Erjavca v Novi Gorici. Anton je bil dolgoletni član upravnega odbora in poverjenik na območju, ki ga je pokrival. Skrbel je tudi za zdravljenje čebel proti varozi. Za svoje zasluge je prijel odličji A. J. III. in II. stopnje

ter številna društvena priznanja. Za vse, kar je storil za dobrobit ČD, smo mu čebelarji iskreno hvaležni.

ČD Nova Gorica

ALOJZIЈ PAVLENČ

1938–2017

Po dolgotrajni bolezni nas je prelepega maja zapustil naš dolgoletni član. Rodil se je na Gmajni, pošta Raka. Tu je preživel mladost in gojil veliko ljubezen – čebelarjenje in čebelice. Pot življenja ga je po šoli odpeljala v Novo mesto, kjer si je ustvaril dom z ženo in tremi otroki. Po upokojitvi se je z ženo preselil nazaj v rodno vas, k svojim čebelicam. Postavil je nov, večji čebelnjak, v najboljših časih je imel več kot 80 družin. Prejel je mnogo priznanj na ocenjevanjih, nekaj let je bil naš tajnik, za vestno in predano delo je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Spominjali se ga bomo predvsem na svetovni dan čebel, ki ga name ravajo praznovati ravno na njegov rojstni dan, 20. maja.

ČD Martin Humek Raka

ALOJZ OČKERL

1943–2017

V mesecu aprilu se je poslovil dolgoletni član našega društva Alojz Očkerl.

Čebelariti je začel že v mladosti, saj so se s čebelarstvom ukvarjali že njegovi predniki. Od njih je dobil tudi znanje in veselje do čebelarstva, ki ga je potem prenašal na svoje družinske člane. Imel je večje število panjev, čebele pa je prevažal na pašo tudi drugam. Za svoje potrebe in prijatelje je vzrejal tudi matice. Bil je član upravnega odbora in dolgoletni predsednik našega društva. To funkcijo pa je zaradi bolezni moral pred dobrim letom opustiti. Dobil je številna priznanja in odlikovanja za delo v čebelarstvu. V našem društvu je pustil veliko praznino, zato se ga bomo še dolgo spominjali.

ČD Pesnica pri Mariboru

JOŽE MAJCEN

1942–2017

Maja smo se poslovili od svojega čebelarja in dobrega prijatelja Jožeta Majcna. Rodil se je 7. 1. 1942 Sušju pri Polšniku. Že pri osmih letih mu je stric podaril dva panja čebel. Svoje čebelarsko znanje je z leti vseskozi nadgrajeval tako, da je leta 1984 čebelaril že s 60 panji. Zelo aktiven je bil tudi v ČD Litija. Več let je bil član UO-ja. Njegova stališča in razmišljanja so prispevala k dobrim odnosom v društvu. Za svoje nesebično delo je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje, letos januarja

pa še listino častnega člana. Svojo ljubezen do čebel je prenesel na mlajše rodove, tako da bodo njegove čebele še dolgo brenčale in prinašale veselje njegovi družini in vsem, ki jih je navdušil za čebelarstvo.

ČD Litija

IVAN MLAKER

3. 1. 1938–9. 5. 2017

Grenka bolečina je prekrila Mlakarjeve. Pod težo neizprosne bolezni je legel k poslednjemu počitku dobri oče, brat, svak, prijatelj in sosed ter vestni čebelar Ivek. Ivek je spoznal čebele že kot mlad fant, saj je očetu, od katerega je tudi prevzel čebele, pomagal pri čebelarjenju. Več kot 10 let je bil podpredsednik čebelarskega društva, nato predsednik nadzornega odbora, pomagal je pri gradnji čebelarskega doma, dobil več priznanj, med drugim odlikovanje A. J. III. stopnje in plaketo ČD Šmarje.

ČD Šmarje pri Jelšah

REZKA OBLAK

1956–2017

Letos spomladi smo se poslovili od svoje čebelarke Rezke Oblak s Stirpnika v

Selški dolini. Rezka je začela čebelariti pred dobrimi petimi leti, ko je približno deset čebeljih družin prevzela po pokojnemu možu Francu. Od tedaj je z vso vnemo in odgovornostjo skrbela za svoje čebelice, ki so ji na nek način nudile tudi tolažbo in spomin na dragega moža. Pogosto smo jo videvali na društvenih srečanjih, kjer smo jo spoznali kot toplo in prijetno čebelarko, s katero se je bilo vedno lepo družiti. Žal pa Rezki življenje ni prizanašalo. Lansko leto jo je doletela huda bolezen, ki se ji je pogumno zoperstavila, žal pa je bila bolezen premočna in Rezka se je letos od nas poslovila.

ČD Škofja Loka

PETER PORENTA
7. 4. 1930–18. 4. 2017

S čebelami se je srečal že v mladosti v očetovem čebelarstvu. Lastno čebelarstvo je osnoval leta 1946, ko mu je oče podaril prvi panj. S širitvijo je prišel do največ 70 panjev, od katerih jih je 54 prevažal. Zaradi kraje čebel in poškodbe prevoznega sredstva je od leta 2000 čebelaril stacionarno. Zadnjih nekaj let mu zdravje tega ni več dopuščalo, vendar se čebelarstvo nadaljuje v družini. Včlanil se je leta 1956 in bil ves čas aktiven. Dva mandata je bil predsednik NO-ja, en mandat predsednik društva, več

časa član častnega razsodišča. Za svoje delo je bil odlikovan z odličji A. J. III. in II. stopnje. Loški čebelarji smo mu iskreno hvaležni za vse dobro, kar je storil na področju čebelarstva.

ČD Škofja Loka

IVAN CVITKOVIČ
19. 6. 1949–14. 7. 2017

V juliju 2017 smo se poslovili od dolgoletnega člana ČD Črnomelj. V svoji dolgi dobi čebelarjenja je prehodil dolgo pot od čebelarjenja na domačem vrtu do prevoza čebel na pašo. S svojim delom je odločno prispeval k delu in prepoznavnosti društva, udeleževal se je delovnih akcij, dejaven je bil pri urejanju čebelarskega doma, član upravnega odbora in predsednik društva. Za svoje delo je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Člani društva smo mu za zasluge podelili naziv častnega člana društva. Njegovo delo naj bo vzor drugim čebelarjem.

ČD Črnomelj

MARIJA VALENTAN
1934–2017

Vedeli smo, da Mariji popuščajo moči, vendar

nas je njena nenadna smrt presenetila in prizadela. S čebelarstvom se je začela ukvarjati leta 1958. Po štirih letih se je včlanila v ČD Sv. Trojica - Lenart in aktivno sodelovala v upravnem odboru vse do smrti. Čebelarila je v AŽ-panjih, največ s 23 družinami, zadnja leta pa z dvema družinama. Leta 2003 se ji je uresničila dolgoletna želja, postala je prva praporščakinja čebelarskih društev v Sloveniji. Aktivno je sodelovala na vseh občnih zbiorih. Po enajstih letih je zaradi zdravstvenih razlogov s težkim srcem predala prapor nasledniku. Dala je velik prispevek za uspešno delo čebelarskega društva in za ohranitev čebel. Prejela je odličji A. J. III. in II. stopnje in vrsto drugih jubilejnih priznanj. Članom čebelarskega društva bo ostala v lepem in trajnem spominu.

ČD Sveta Trojica - Lenart

IVAN VERŠNIK
2. 6. 1931–14. 8. 2017

Ivan Veršnik je bil član ČD Žerjav od leta 1986, ko je začel tudi čebelariti. Sodeloval je pri gradnji čebelarskega doma na Mrdavsovm in postavitvi čebelnjaka v »Rudniku«. Ivan je bil zelo vesten in natančen pri delu s čebelami in je predano sledil novim čebelarskim spoznanjem. Z bogatim znanjem in ne-

precenljivimi izkušnjami je bil mentor prenekateremu mlajšemu čebelarju. Ivan si je lepo urejen čebelnjak postavil v Čemerju. Povprečno je čebelaril z dvanajstimi čebeljimi družinami. V našem društvu je opravljal funkcije vse od dolgoletnega člana upravnega in nadzornega odbora do predsednika nadzornega odbora in društva. Za vestno in predano delo je prejel leta 1991 odličje A. J. III. stopnje in leta 1996 A. J. II. stopnje. Od leta 2016 je bil tudi častni član društva.

ČD Žerjav

ANTON KOLENC
1927–2017

V maju smo se poslovili od čebelarja Antona Kolenca iz Šmarja - Sapa. Kot železniški strojevodja se je srečaval s čebelarji, ki so čebele prevažali po železnici, in to je bil povod, da je postal čebelar. Imel je tudi dobrega mentorja, profesorja biologije g. Rometa. Bil je včlanjen v ČD Grosuplje, ČD Carnica Grosuplje in ČD Škofljica. Sodeloval je pri izgradnji društvenih prostorov, opravljal funkcije tajnika v ČD Grosuplje in Carnici, bil mentor čebelarskega krožka na OŠ Luis Adamič Grosuplje. Društvo Carnica je zastopal kot praporščak na Apimondiji 2003. Je dobitnik odličja A. J. III., II. in I. stopnje. Čebelarsko tradicijo na-

daljujeta zet in hči. V ČD Škofljica ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Škofljica

MATEVŽ RIHTARŠIČ
1936–2017

V 81. letu se je od nas poslovil prijatelj in čebe-

lar Matevž Rihtaršič – za prijatelje Matko. Rodil se je 20. septembra 1936 na Dunaju nad Bukovščico v Selški dolini. Čebelariti je začel v rojstnem kraju leta 1980. V kasnejših letih pa je imel čebelnjake na različnih lokacijah. V najboljših letih je čebelaril z več kot 100 AŽ-panji. V zadnjih letih, ko so mu moči pešale, pa je število panjev zmanjševal. Svoje čebelarstvo znanje je rad prenašal na mlajše čebelarje. Veliko dela je opravil tudi pri zbi-

ranju zgodovinskih podatkov o začetku čebelarstva v Selški dolini. Za svoje delo je bil nagrajen z odličjem A. J. II. stopnje in z listino

čebelarstva veterana. Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v lepem in spoštljivem spominu.

ČD Selška dolina

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Osmukalniki, kateri ne plesnijo.

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

medex

proponasal

pršilo za nos z aplikatorjem

Z MORSKO VODO
IN PROPOLISOM

- za čiščenje in vlaženje nosne votline
- 100% naravno
- brez konzervansov in barvil
- brez potisnih plinov

za odrasle

za otroke
od enega leta dalje

NOVO

www.medex.si

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas:
od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
sobota: od 8. do 13. ure.

GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net
www.cebelarski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana
Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarstva oprema in drobní pribor
- Čebelje pogače

- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar

- Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po želji ustavimo na dom!

Popust za člane ČZS

www.krze.si

PRI ENKRATNEM NAKUPU
DESETIH PANJEV
VAM PODARIMO
PRAŠILČEK

TRADICIONALNA IZDELAVA
VSEH VRST AZ PANJEV
NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES
ROGLJICENI (CINKANI) SPOJI

MIZARSTVO
K R Ž E
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika

041 420 200 01/755-13-17

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in taljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Sušilniki spadajo med subvencionirano
čebelarstvo opremo.

ApiLifeVar

4 AKTIVNE UČINKOVINE proti varozi

- Visoka učinkovitost (višja od 90-95%)
- Ni rezistence
- Enostavna & varna uporaba
- Podprto z več kot 15 let izkušenj
- Odobreno za ekološko čebelarstvo
- Odmerek prilagodljiv glede na stopnjo okuženosti z varozo, temperaturo in tip panja

Api-Bioxal

Samozavest odobrenega tretiranja

- **ZAGOTOVLJENA KAKOVOST**
za čebele, čebelje izdelke in potrošnika
- **OPTIMALNA KONCENTRACIJA**
za maksimalno učinkovitost (> 96%) in odlično toleranco
- **ČAS DAJANJA:**
ZIMA (malo ali nič zaroda)
POMLAD (rojenje)
POLETJE (blokirano leženje jajčec)

Zdravilo brez recepta. Pred uporabo natančno preberite navodilo!
O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z veterinarjem ali
s farmacevtom.

080 13 15

ALVEIS

Alveis by Chemicals Laif spa

vetCONSULT PHARMA d.o.o.

EVROPSKO PRIZNANJE KAKOVOSTI

VČLANITE SE V
KLUB NAJBOLJŠIH!

Vključite se v evropske sheme kakovosti in dokažite kupcem, da delate dobro, da je vaš med višje kakovosti in z znanim poreklom. Pokličite na 01/729 61 29 Natašo Lilek ali pišite na natasa.lilek@czs.si.

Vsebinska tveganja promocijskega oglasa predstavljajo le stališča avtorja in ne predstavljajo nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.